

MUỐN ĐI XA PHẢI ĐI CÙNG NHAU

(Tìm hiểu khái quát về ý nghĩa “HIỆP HÀNH” (SYNODALITY) trong tông huấn *Christus Vivit*)

DẪN NHẬP : CHIỀU KÍCH NHỎ TRONG CÂU CHUYỆN LỚN

Theo quan niệm thông thường, khi nói đến “người trẻ” hay “giới trẻ” là nhắm đến một lứa tuổi đang trong độ trưởng thành, đầy khát vọng, mộng mơ, tràn trề nhựa sống...; và cũng là giới vừa sinh động, sáng tạo, đôi lúc, thái quá đến độ ngông cuồng, quậy phá tưng bừng, ồn ào náo nhiệt..., nhưng cũng là đối tượng dễ rơi vào trầm cảm, thất vọng, đến độ sẵn sàng huỷ hoại bản thân không cần đắn đo suy nghĩ...

Cho dù vậy, phần đông đều cho đây là cái “tuổi đẹp nhất”, tuổi “thanh xuân”, cái tuổi mà không thiếu những vần thơ, khúc nhạc, tranh vẽ, tiểu thuyết... đã dành những lời có cánh để ca tụng, tung hô, đại thể như những lời thơ sau :

*Một thời thật đẹp tuổi đôi mươi
Ước mơ bay bổng hái sao trời
Núu vàng trắng xuống thăm chị Nguyệt
Gọi chú cuội già kết bạn chơi... 1*

Mà không chỉ “đẹp” theo cái nhìn lãng mạn, phiêu lãng như trên, tuổi trẻ thường được nhìn nhận là tuổi mang lý tưởng cao đẹp, hào hùng...:

*Tuổi thanh xuân thật đẹp để vô ngần
Đem sức trẻ dấn thân vào cuộc sống
Giàu mơ ước, đầy niềm tin hy vọng
Trước cuộc đời bao thử thách gian nan!...2*

Nếu nhìn và soi vào tuổi trẻ với cái “dáng đứng” đặc biệt như thế, quả thật, tôi không có khả năng, đúng hơn, không thích hợp để “xía vỡ” câu chuyện của cái “giới đặc biệt” này. Lý do, đơn giản : “TÔI” không còn là “EM” của tuổi trẻ ngày nào, như cách cảm nhận của thi sĩ Trần Đức Phở trong bài thơ “EM VÀ TÔI”. Xin trích :

*Em hồn nhiên tuổi trẻ
Lung linh ánh sao ngời
Ta âm thầm lặng lẽ
Đếm từng mùa xuân trôi !...*

*Em như vàng trắng sáng
Điều huyền giữa trời đêm
Ta người say ảo mộng
Vớt trăng đáy nước chìm.3*

Vâng, “EM” chính ta tuổi trẻ, và “TÔI”, với cái tuổi “thất thập” này, cái tuổi chỉ còn ngoảnh mặt lại mà “Đếm từng mùa xuân trôi !”, chứ biết nói gì, làm gì thích hợp với cái tuổi “bể gãy sừng trâu” này !

Nói thì nói vậy thôi, chứ chúng ta đang ở đây, trong cuộc thường huấn này, không phải chỉ là chuyện “người lớn bàn chuyện của người lớn với nhau” rồi sau đó, đem ra phổ biến và “bắt” giới trẻ ngoài kia cuối đầu thực hiện như “những con chiên hiền lành”. Không, chúng ta cùng vây quanh Chúa Giêsu, một “Người Trẻ đích thực và lý tưởng”⁴ để học hỏi với Ngài, kinh nghiệm tuổi trẻ của Ngài, và để được trang bị “hành trang mục vụ thích hợp cho người trẻ”, hầu

¹ Hồ Viết Bình, bài thơ : MỘT THỜI NHƯ THẾ.

² Phan Hoàng, bài thơ : ĐẸP TUỔI THANH XUÂN.

³ Trần Đức Phở, bài thơ : EM VÀ TÔI

⁴ ĐGH Phanxicô, Tông huấn CHRISTUS VIVIT, chuyển ngữ : Giám mục Luy Nguyễn Anh Tuấn và nhóm hiệu đính HĐGMVN, nxb. Tôn Giáo 2019, số 22, tr. 16 : “Đức Giêsu là “người trẻ giữa những người trẻ để nên mẫu gương cho người trẻ và thánh hiến họ cho Chúa”. Chính vì thế Thượng Hội đồng nói rằng “tuổi trẻ là một thời kỳ độc đáo và đầy hứng khởi trong cuộc đời, chính Đức Giêsu đã trải qua và thánh hoá thời kỳ này”. (Các ghi chú tiếp sau, tài liệu này sẽ được ghi tắt : CV).

ra đi “đồng hành” với các bạn trẻ của chúng ta nơi xứ đạo, nơi cuộc đời, một sự đồng hành luôn cần được “đổi mới”, như Đức Giáo Hoàng Phanxicô lưu ý trong tông huấn *Christus Vivit* : “Tại Thượng Hội đồng, “nhiều vị đã nêu lên vấn đề thiếu người vừa có khả năng vừa có thời gian đồng hành. Nếu chúng ta tin rằng lắng nghe có giá trị thần học và mục vụ, chúng ta phải xem lại và đổi mới những cách thức thực thi thừa tác vụ linh mục thường làm, và chúng ta cũng phải nhận định xem đâu là những ưu tiên của thừa tác vụ này...”⁵

Và nếu mục tiêu của Thường Huấn linh mục đó là “thường xuyên đào sâu việc huấn luyện mình” để “phát triển mối tương quan độc hữu” với Chúa Giêsu-Kitô là Đầu và Mục Tử và “trung tín với đặc sủng đã lãnh nhận”⁶, thì với chủ đề “Giáo Hội và người trẻ” trên “background” là tông huấn hậu Thượng Hội Đồng Giám Mục XV về Giới trẻ, *Christus Vivit*, chúng ta có đầy đủ lý do để biến cơ hội này “tìm lại sức trẻ” cho chính cuộc đời có thể đang “già hóp” của mình; mà đây lại là những “gợi ý” xuất hiện từ nơi những dòng đầu của tông huấn :

“Chúa Kitô đang sống ! Người là niềm hy vọng của chúng ta, và là tuổi trẻ đẹp nhất của thế giới này. Tất cả những gì Ngài chạm đến đều trở nên tươi trẻ, mới mẻ, tràn đầy sức sống...Người kêu gọi và chờ đợi con bắt đầu lại. Khi con cảm thấy già đi vì buồn sầu, thù hận, vì lo sợ, nghi ngờ hay thất bại, Người vẫn luôn ở đó để ban lại cho con sức mạnh và hy vọng”.⁷

Chủ đề được chọn cho cuộc thường huấn linh mục Qui Nhơn chúng ta năm nay đó là “GIÁO HỘI VÀ NGƯỜI TRẺ”. Đây quả là một “câu chuyện” rất thời sự và cần thiết; và cũng thật mệnh mông bất ngát. Nếu dùng ngôn ngữ “thậm xưng” của Thánh Goan Tông Đồ khi kết thúc Tin Mừng thứ tư, thì quả thật, để nói về người trẻ, “cả thế giới này cũng không đủ chỗ chứa các sách viết ra” (Ga 21,25).

Với 9 chương, 299 số, cùng với 164 ghi chú với các tư liệu và văn kiện liên quan, quả thật, tông huấn *Christus Vivit* không phải “dạng vừa” trong danh mục “Văn Kiện Giáo Hoàng”. Đó là chưa kể “Tài liệu làm việc” (4 Chương, 214 số), “Văn kiện kết thúc” (3 Phần, 12 Chương, 167 số) của Thượng Hội Đồng Giám Mục thứ XV, quả thật, chuyên đề Giới Trẻ, kể từ sau Công Đồng Vatican II, được Giáo Hội suy tư, nghiền ngẫm, phác họa, trình bày, định hướng...có thể nói được rất đầy đủ, phong phú.

Dĩ nhiên, gói gọn trong một cuộc thường huấn, chúng ta sẽ không thể đọc hết, thấy hết, nắm hết, vận dụng hết...những điều Giáo Hội đề nghị, giới thiệu; và lại, mục vụ, nhất là “mục vụ giới trẻ”, là một câu chuyện dài, một “cánh đồng bao la” để chúng ta cật lực cày xới cả đời, xuyên suốt, chứ đâu phải là chuyện của một sớm một chiều.

Chính trong ý nghĩa đó, tôi xin được chọn lựa một “chiều kích thật nhỏ” được ghi như một tiểu mục đầu tiên của Chương Bảy : Một mục vụ mang tính hiệp hành (synodalité)⁸ “Mục vụ giới trẻ phải mang tính “hiệp hành” (synodale), nghĩa là có khả năng liên kết trong một “hành trình chung”, điều đó bao hàm “sự quý trọng các đặc sủng mà Chúa Thánh Thần ban cho mỗi thành viên trong Giáo Hội theo ơn gọi và vai trò của mình, đồng thời sẽ thúc đẩy mọi thành viên tham gia gánh vác trách nhiệm...” (*Christus Vivit*, số 206)

PHẦN I : “HIỆP HÀNH” : CÓ PHẢI MỘT “CHIẾN LƯỢC MỤC VỤ” MỚI ?

I. DANH TỪ MỚI TRONG KHÁI NIỆM CŨ

1. Đã có một “tên gọi” như thế :

Không kể văn bản ngoại ngữ, theo tôi, “HIỆP HÀNH”⁹, một từ rất mới trong ngôn ngữ giáo lý, thần học, mục vụ của Giáo Hội tại Việt Nam. Thật vậy, đây là một từ ghép gốc Hán lần

⁵ Ibid. Số 244, tr. 157

⁶ Bộ Giáo Sĩ, KIM CHỈ NAM VỀ TÁC VỤ VÀ ĐỜI SỐNG LINH MỤC, Ấn bản mới 2013, Bản dịch của Đại chủng viện Huế, nxb. Tôn giáo 2014, tr. 145-146, số 87.

⁷ CV 1,2. Tr. 5.

⁸ Ibid. 203-207, tr. 130-132.

⁹ Ngược lại với “HIỆP HÀNH” thì từ “HÀNH HIỆP” (làm việc nghĩa) lại được dùng nhiều, nhất là trong văn chương tiểu thuyết kiếm hiệp, võ hiệp : “hành hiệp giang hồ”, “hành hiệp trượng nghĩa”...(Chú thích của người viết).

đầu tiên xuất hiện trong một văn kiện Huấn quyền (Christus Vivit) tiếng Việt. Cũng cần ghi nhận rằng : Có một số dịch giả khi chuyển ngữ từ “SYNODALITÉ, SYNODALITY” sang tiếng Việt thì dùng từ “TÍNH HỘI ĐỒNG” (thay vì “TÍNH HIỆP HÀNH”) như dịch giả của bài viết “Un Moment MEP sur la “mission de l’ Eglise” – La synodalité missionnaire : un style pour la mission en Asie của tác giả Bruno LEPEU : Một thoáng MEP về “sứ vụ truyền giáo của Giáo Hội” – Tính hội đồng trong truyền giáo : một phong cách truyền giáo tại châu Á?10 Cũng có chỗ dịch là “tính đồng bộ”11 hoặc tính liên hợp12.

Riêng Tự Điển Công Giáo của Hội Đồng Giám Mục Việt Nam, trong mục từ “HIỆP”, có 5 từ ghép với “Hiệp” (HIỆP ĐẠO, HIỆP LỄ, HIỆP SĨ, HIỆP THÔNG, HIỆP ƯỚC)13, nhưng không có “Hiệp Hành”. Chỉ có mục từ có liên quan xa là “THƯỢNG HỘI ĐỒNG GIÁM MỤC” (Synodus Episcoporum...)14

Không chỉ trong “làng văn hoá đức tin”, từ “hiệp hành” cũng không thấy xuất hiện trong các tự điển Hán Việt, Hán Nôm, ít nhất là 2 cuốn : HÁN VIỆT TỰ ĐIỂN của Đào Duy Anh, và HÁN VIỆT TỰ ĐIỂN của giáo sư Nguyễn Lân.

Để thống nhất theo cách dùng chính thức của HĐGMVN (qua tông huấn Christus Vivit), chúng ta sẽ sử dụng từ “HIỆP HÀNH” xuyên suốt trong bài khảo luận này (ngay cả những tư liệu được trích dẫn).

2. Tìm lại một “khái niệm” bị lãng quên :

Nếu trong Kinh Thánh, trong các văn kiện Huấn Quyền, trong văn chương thần học, tu đức và nhiều lãnh vực khác trong nhịp sống đức tin, chúng ta thường xuyên gặp các hạn từ với các nội dung ý nghĩa hàm chứa trong đó như “xuất hành”, “lữ hành”, “đồng hành”...thì trong những ngày này, hình như Dân Chúa được nhắc nhở “tập chú” tới chiều kích “hiệp hành” (synodality), một khái niệm không phải là mới, nhưng hình như đã có một thời bị lãng quên (ít ra cho tới trước Công Đồng Vatican II), như nhận xét sau đây của Ủy Ban Thần Học Quốc Tế15:

“Trong các tài liệu thần học, giáo luật và mục vụ của những thập kỷ gần đây, người ta thấy xuất hiện một hạn từ mới, “tính hiệp hành - synodality”, danh từ này tương hợp với tính từ “mang tính hiệp hành- synodal”, cả hai xuất phát bởi từ “synod”. Do đó, người ta nói “tính hiệp hành - synodality” là bản chất của Giáo hội hay nói cách khác, Giáo Hội chính là “Hội Thánh hiệp hành”. Ngôn ngữ mới mẻ này, một khi được thần học làm sáng tỏ cách nghiêm túc, sẽ chính là dấu chỉ của một điều mới mẻ đang được kiện toàn trong ý thức Giáo hội, là điều vốn đã khởi sự

¹⁰ Bruno LEPEU. Tính Hội Đồng trong truyền giáo : một phong cách truyền giáo tại Châu Á. “UN MOMENT MEP”. Để tỏ lòng tri ân, ôn lại kỷ niệm, hướng về tương lai. Sài Gòn, 25-26.6.2019. Tr. 92.

¹¹ Bản dịch “TÀI LIỆU LÀM VIỆC” (INSTRUMENTUM LABORIS) của THĐGM XV, đăng trên trang mạng giaoly.org. Số 140 : **“Hành trình đồng bộ, vốn là một “con đường chúng ta cùng đi với nhau”, bao gồm một lời mời khẩn cấp để tái khám phá sự phong phú trong căn tính “dân Chúa”, vốn là thuật ngữ để định nghĩa Giáo Hội như dấu chỉ có tính tiên tri về sự hiệp thông trong một thế giới thường bị chia rẽ và bất hòa xé nát”** (**The synodal journey, being a “path we walk together”, includes an urgent invitation to rediscover the richness of the identity of “the people of God”, which defines the Church as a prophetic sign of communion in a world that is often riven by division and discord**). Nguồn : <http://www.giaoly.org/vn/tai-lie%cc%a3u-lam-vie%cc%a3c-thuo%cc%a3ng-ho%cc%a3i-dong-ve-gioi-tre%cc%89/>

¹² ĐỨC KITÔ HẰNG SỐNG, Tông huấn hậu Thượng Hội Đồng, Bản dịch của Im. Lê Công Đức, PSS. Nxb. Đồng Nai 2019, tr. 136.

¹³ HỘI ĐỒNG GIÁM MỤC VIỆT NAM, ỦY BAN GIÁO LÝ ĐỨC TIN, BAN TỪ VỰNG CÔNG GIÁO, TỰ ĐIỂN CÔNG GIÁO, nxb. Tôn Giáo 2016, tr. 391-393.

¹⁴ Ibid. THƯỢNG HỘI ĐỒNG GIÁM MỤC, Tr. 875 : Thượng: đi; hội: hợp; đồng : cùng; giám: coi sóc; mục: chăm sóc. Thượng hội đồng, có gốc tiếng Hy Lạp là *συνδος* (*sunodos*)- được ghép bởi *σύν* (*sun – cùng nhau*) và *οδος* (*odos – đường*) -, nghĩa là cùng nhau đi chung con đường.

¹⁵ ỦY BAN THẦN HỌC QUỐC TẾ (*INTERNATIONAL THEOLOGICAL COMMISSION*) : “Ủy ban Thần học Quốc tế gồm một nhóm thần học gia Công Giáo tiếng tăm trên thế giới, được thành lập năm 1969 và được đặt dưới sự chủ tọa của vị tổng trưởng Bộ Giáo Lý Đức Tin nhằm mục đích nghiên cứu những vấn đề tín lý quan trọng để trợ giúp cho Đức Giáo Hoàng và Bộ Giáo Lý Đức tin”. Nguồn : trang mạng Vietcatholic : <http://www.vietcatholic.org/News/Home/Article/129896>

từ Giáo Huấn của Công Đồng Vatican II, và từ kinh nghiệm sống động của các Giáo hội địa phương và Giáo hội hoàn vũ kể từ ngày kết thúc Công Đồng cho đến ngày hôm nay”.¹⁶

Theo nhận định của tác giả Bruno LEPEU, khái niệm “HIỆP HÀNH” là một tầm nhìn quan trọng của triều đại Giáo hoàng Phanxicô, được phản ánh qua nhiều phát biểu quan trọng (từ khi ngài còn làm Giám mục ở Argentina cho tới những sự kiện gần đây trên Ngai toà thánh Phêrô).¹⁷ Trong khi đó, tác giả Christopher R. Altieri thì nhận xét rằng : Đức Phanxicô “*khăng khăng kêu gọi cần phải có một Giáo hội mang tính hiệp hành. “Hiệp hành” là một từ ‘thời thượng’ - thậm chí là một ‘từ khóa’ – thuộc triều đại giáo hoàng của ngài.*”¹⁸

Xin đan cử, ít ra hai lần có thể được coi như “điểm nhấn tiêu biểu”, Đức Phanxicô đã trân trọng nhắc đến “chiều kích hiệp hành” (synodality, synodalité) trong các giáo huấn của ngài:

- Trong diễn từ ngày 17.10.2015, nhân dịp kỷ niệm 50 năm ngày Đức Phaolô VI thiết lập cơ cấu “Thượng Hội Đồng Giám Mục” (SYNODE DES ÉVÊQUES) : Hiệp hành là “căn tính” của Giáo Hội và là “con đường Giáo Hội phải đi trong thiên niên kỷ 3 :

*“Là một chiều kích tạo nên Giáo Hội, tính “hiệp hành” (synodalité) cung cấp cho ta một cái khung giải thích rất phù hợp để thấu đáo về chính thừa tác vụ phẩm trật. Nếu đồng quan niệm như Thánh Gioan Kim Khẩu đó là “Giáo Hội và thượng hội đồng (synode) luôn đồng nghĩa với nhau”, vì Giáo Hội chính là cuộc đồng hành của Đoàn Chiên Chúa trên các nẻo đường lịch sử hướng về cuộc gặp gỡ với Chúa Kitô, thì ta sẽ hiểu được rằng ở giữa lòng Giáo Hội, không ai tự cho mình vượt trội những người khác. Trái lại, trong Giáo Hội, mỗi người cần phải “hạ mình xuống” để phục vụ anh chị em trên nẻo đường hành lữ.”*¹⁹

Ủy Ban Thần học Quốc tế đã nhắc lại những lời tuyên bố này :

*“Hiệp hành chính là con đường Thiên Chúa muốn Giáo hội bước đi trong thiên niên kỷ thứ ba: Đây là chương trình đã được Đức Giáo hoàng Phanxicô xác nhận nhân dịp lễ kỷ niệm 50 năm ngày Đức Giáo Hoàng Phaolô VI thành lập cơ cấu Thượng Hội đồng Giám mục. Đức Phanxicô nhấn mạnh rằng, thực ra, tính hiệp hành là “một chiều kích thiết yếu của Giáo hội”*²⁰

¹⁶ ỦY BAN THẦN HỌC QUỐC TẾ (INTERNATIONAL THEOLOGICAL COMMISSION), TÍNH HIỆP HÀNH TRONG ĐỜI SỐNG VÀ SỨ VỤ CỦA HỘI THÁNH (SYNODALITY IN THE LIFE AND MISSION OF THE CHURCH), 2018. Số 5 : Nguồn :

http://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/cti_documents/rc_cti_20180302_synodalita_en.html

¹⁷ “UN MOMENT MEP”. Để tỏ lòng tri ân, ôn lại kỷ niệm, hướng về tương lai. Sài Gòn, 25-26.6.2019. Tr. 92-93. (Đặc biệt xem phần Ghi chú số 34. Trong nguyên bản tiếng Pháp (tr. 57-58) với Ghi chú “2”, tr. 93 : “Điều này được đề cập trong văn kiện Aparecida (tháng 5 năm 2007) về Hoán cải mục vụ và đổi mới truyền giáo của các cộng đồng (số 369). Từ “tính hiệp hành” (synodalité) đã xuất hiện trong bài giảng của Đức Giáo Hoàng Phanxicô, tại Vương cung thánh đường Vatican, ngày thứ bảy 29 tháng 6 năm 2013, nhân Thánh lễ và nghi thức trao dây Pallium cho các tân tổng giám mục giáo chủ. Sau đó, ngài đã nhắc lại từ này trong chương trình phỏng vấn với Antonio Spadaro ngày 26 tháng 9 năm 2013 : với ý nghĩa là “cùng đi : giáo dân (dân chúng), các giám mục và giáo hoàng”, ngài gắn liền khái niệm này với việc đối thoại cùng người chính thông giáo trong văn kiện Ravenna năm 2007. Một lần nữa trong Evangelii Gaudium 246, Đức Phanxicô lại đề cập đến tinh thần hiệp hành như một trong những hoa trái có thể trở sinh từ việc đối thoại đại kết...”

¹⁸ Christopher R. Altieri. Synodality vs. Synodality. The Catholic world REPORT : “Pope Francis has been vocal and insistent in his calls for a more synodal Church. “Synodality” is a buzzword — even a keyword — of his pontificate.”. Nguồn : <https://www.catholicworldreport.com/2018/06/17/synodality-vs-synodality/>

¹⁹ DISCOURS DU PAPE FRANÇOIS : COMMÉMORATION DU 50e ANNIVERSAIRE DE L'INSTITUTION DU SYNODE DES ÉVÊQUES : “La synodalité, comme dimension constitutive de l'Église, nous offre le cadre d'interprétation le plus adapté pour comprendre le ministère hiérarchique lui-même. Si nous comprenons que, comme dit Saint Jean Chrysostome, « Église et Synode sont synonymes » – parce que l'Église n'est autre que le «marcher ensemble» du troupeau de Dieu sur les sentiers de l'histoire à la rencontre du Christ Seigneur – nous comprenons aussi qu'en son sein personne ne peut être «élevé» au-dessus des autres. Au contraire, il est nécessaire dans l'Église que chacun s'«abaisse» pour se mettre au service des frères tout au long du chemin.”

Nguồn :

http://w2.vatican.va/content/francesco/fr/speeches/2015/october/documents/papa-francesco_20151017_50-anniversario-sinodo.html

²⁰ Ibid. Phần Dẫn Nhập, số 1.

- Trong tông huấn *Christus Vivit* :

“Mục vụ giới trẻ phải “mang tính hiệp hành” (synodale), nghĩa là có khả năng liên kết trong một “hành trình chung”, điều đó bao hàm “sự quý trọng các đặc sủng mà Chúa Thánh Thần ban cho mỗi thành viên trong Giáo Hội theo ơn gọi và vai trò của mình, đồng thời sẽ thúc đẩy mọi thành viên tham gia gánh vác trách nhiệm...” (số 206).

II. “HIỆP HÀNH” TRONG CÁI NHÌN TỔNG QUAN (GIỚI THIỆU KHÁI QUÁT)

Để biết Giáo Hội quan niệm thế nào về “chiều kích Hiệp Hành” và đề xuất những “áp dụng mục vụ cụ thể”, thiết tưởng chúng ta phải căn cứ vào một tác phẩm “có thẩm quyền” về chuyên đề này (*SYNODALITY IN THE LIFE AND MISSION OF THE CHURCH*)²¹ của Ủy Ban Thần học Quốc tế vừa được xuất bản vào tháng 3 năm 2018, dưới sự chuẩn nhận của chính Đức Giáo Hoàng Phanxicô, như lưu ý mở đầu của tác phẩm đã hé mở cho biết :

*“Văn bản hiện tại được đa số các thành viên bỏ phiếu tán thành và được Ủy ban phê chuẩn trong Phiên họp toàn thể năm 2017. Sau cùng, đã được chuẩn nhận bởi Đức Hồng y Luis F. Ladaria S.J, Tổng trưởng Bộ Giáo lý Đức tin, người đã ủy quyền xuất bản vào ngày 2 tháng 3 năm 2018, sau khi nhận được phản hồi thuận lợi từ Đức Giáo hoàng Phanxicô”.*²²

Sau đây, xin nêu lên cách khái quát “một số” nội dung chính (mang tính “tiếp cận khái niệm”) được trình bày trong tác phẩm này :

- Giới thiệu tổng quan về từ ngữ và ý nghĩa.
- Một thoáng Thánh Kinh, Thánh Truyền và lịch sử liên quan đến khái niệm hiệp hành.
- Các điểm nhấn của thần học về tính hiệp hành.

1. Giới thiệu tổng quan về từ ngữ và ý nghĩa.

Ủy Ban Thần học quốc tế dùng nguyên Phần Dẫn Nhập để trình bày hạn từ “HIỆP HÀNH” theo chiều hướng “tầm nguyên và khái niệm (etymological and conceptual data), để khái quát minh giải về nội dung và cách sử dụng từ “hiệp hành”; sau đó, đặt ý nghĩa này vào ngữ cảnh của một giáo lý mới và quan trọng mà Huấn Quyền đề nghị để tiếp nối giáo huấn của Công Đồng Vatican II”.²³

Xin lược tóm các nội dung trên qua các điểm chính như sau :

1.1. Tương quan của 3 hạn từ : CÔNG NGHỊ, CÔNG ĐỒNG, HIỆP HÀNH,

a. “Hiệp Hành” (Synodality) trong tương quan ý nghĩa với “Công nghị” (Synod) và “Công Đồng” (Concilium).

- Công nghị (Synod) : từ cội nguồn Mạc Khải : Trên con đường của Chúa Giêsu :

*“Synod” là một từ cổ xưa và đáng kính trong Truyền thống của Giáo hội, mà ý nghĩa của nó được căn cứ trên các chủ đề sâu sắc nhất của Mạc Khải. Bao gồm một giới từ *sun* (sun - với) và danh từ *odos* (odos - đường), từ này diễn tả con đường mà Dân Chúa cùng đi. Cũng*

²¹ Ghi chú của người viết : Tác phẩm *SYNODALITY IN THE LIFE AND MISSION OF THE CHURCH (TÍNH HIỆP HÀNH TRONG ĐỜI SỐNG VÀ SỨ VỤ CỦA HỘI THÁNH)*: Ngoài hai phần DẪN NHẬP (THỜI SỰ CỦA TÍNH HIỆP HÀNH) và KẾT THÚC (ĐỒNG HÀNH TRONG SỰ BẠO DAN CỦA THẦN KHÍ), tác phẩm trên gồm có 4 Chương :

- Chương 1 : TÍNH HIỆP HÀNH TRONG THÁNH KINH, THÁNH TRUYỀN VÀ LỊCH SỬ.

- Chương 2 : THẦN HỌC CỦA TÍNH HIỆP HÀNH.

- Chương 3 : THỰC THI HIỆP HÀNH : ĐỐI TƯỢNG, CẤU TRÚC, QUY TRÌNH VÀ SỰ KIẾN.

- Chương 4 : HOÀN CẢNH ĐỂ CANH TÂN TÍNH HIỆP HÀNH.

²² SDD. PRELIMINARY NOTE : Nguồn :

http://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/cti_documents/rc_cti_20180302_sinodalita_en.html

²³ Ibid. Phần Dẫn Nhập, số 2.

vậy, từ đó cũng liên hệ đến Chúa Giêsu, Đấng đã tự tỏ mình là “đường, sự thật và sự sống” (Ga 14,6), và liên quan đến các Kitô hữu, những kẻ theo Ngài, mà ngay từ thuở ban đầu, vẫn được gọi là “người theo Đạo” (xem Công vụ 9,2; 19,9.23; 22,4; 24,14.22).

Trong ngôn ngữ của giáo hội Hy Lạp, (từ *σύνδοχος* - *Synodos*) diễn tả việc các môn đệ của Chúa Giêsu được gọi quy tụ thành một hội nhóm, và trong một số trường hợp, từ này cũng được hiểu là cộng đoàn giáo hội. Chẳng hạn, Thánh Gioan Kim Khẩu viết rằng “biệt danh của Giáo hội chính là ‘đồng hành’ (walking together - *σύνδοχος*)”. Ngài giải thích rằng Giáo hội thực sự là cộng đồng được triệu tập như một ca đoàn để tạ ơn và tôn vinh Chúa, một thực tại hài hòa liên kết với nhau (*συστήμα* - *systima*), vì thế, bằng các mối quan hệ hỗ tương và trật tự, những người làm nên cộng đoàn đó quy tụ trong “tâm đầu (*αγάπη* - *agape*) ý hợp” (*ὁμονοία* - *ómonoía*) (tâm trí hoà hợp).²⁴

- Từ “Công nghị” (Synod) tới “Công Đồng” (Council):

“Từ những thế kỷ đầu tiên, từ “synod”, với một ý nghĩa cụ thể, được áp dụng cho các cuộc triệu tập công nghị của Giáo Hội ở nhiều cấp độ khác nhau (giáo phận, giáo tỉnh, vùng, đại giáo khu hoặc toàn thế giới) để nhờ ánh sáng Lời Chúa và lắng nghe Chúa Thánh Thần, nhận chân các vấn đề về giáo lý, phụng vụ, giáo luật và mục vụ đang hiện diện giữa dòng thời gian. Chữ Hy Lạp *σύνδοχος* (*synodos*) được dịch sang tiếng Latin là *synodus* hoặc *concilium*. *Concilium*, trong cách sử dụng ngoài đời, đó là một hội đồng được triệu tập bởi một số cơ quan hợp pháp. Mặc dù hai từ “công nghị - synod” và “công đồng - council” khác nhau về ngữ nguyên, nhưng lại đồng quy về ý nghĩa. Thực ra, từ “công đồng - council” đã làm phong phú thêm nội dung ngữ nghĩa của từ “công nghị - synod” khi tham chiếu một từ Do Thái là *קהל* (*qahal*), có nghĩa là “cộng đoàn được Chúa triệu tập” mà Tân Ước dịch sang tiếng Hy Lạp là *ἐκκλησία* (*ekklesia*), một thực tại chỉ về cuộc tập hợp cánh chung của Dân Chúa trong Chúa Kitô.

Trong Giáo hội Công giáo, sự phân biệt trong cách dùng các từ ngữ “công đồng - council” và “công nghị - synod” chỉ mới xuất hiện gần đây. Tại Công Đồng Vatican II, hai từ này đồng nghĩa với nhau, cả hai đều đề cập đến phiên họp của công đồng. Chính Bộ Giáo Luật của Giáo Hội (1983) đã chỉ ra sự phân biệt các hạn từ. Trước hết là phân biệt giữa các Công đồng địa phương (Công Đồng miền hoặc Công đồng giáo tỉnh) và Công đồng Chung xét trên cùng một bình diện; thứ đến, phân biệt giữa Hội nghị Giám mục và Công nghị giáo phận trên bình diện khác.”²⁵

- Từ “Công nghị” (Synod) tới “Công Đồng” (Council) và tới “Hiệp hành” (Synodality) :

“Trong các tài liệu thần học, giáo luật và mục vụ của những thập kỷ gần đây, người ta thấy xuất hiện một hạn từ mới, “tính hiệp hành - synodality”, danh từ này tương hợp với tính từ “mang tính hiệp hành- synodal”, cả hai xuất phát bởi từ “synod”. Do đó, người ta nói “tính hiệp hành - synodality” là bản chất của Giáo hội hay nói cách khác, Giáo Hội chính là “Hội Thánh hiệp hành”. Ngôn ngữ mới mẻ này, một khi được thần học làm sáng tỏ cách nghiêm túc, sẽ chính là dấu chỉ của một điều mới mẻ đang được kiện toàn trong ý thức Giáo hội, đã được khơi mào từ Giáo Huấn của Công Đồng Vatican II, và từ kinh nghiệm sống động của các Giáo hội địa phương và Giáo hội hoàn vũ kể từ ngày kết thúc Công Đồng cho đến ngày hôm nay.”²⁶

1.2/. Tương quan giữa Hiệp thông, Hiệp hành, Tập đoàn tính (Giám Mục đoàn).

a. Từ “Hiệp thông” tới “Hiệp hành” trên nền tảng “Bí tích” :

“Mặc dù “tính hiệp hành” không được tìm thấy cách minh nhiên như một thuật ngữ hoặc là một khái niệm trong giáo huấn của Công Đồng Vatican II, nhưng phải công nhận rằng, tính hiệp hành là cốt lõi của công việc canh tân mà Công đồng đã khuyến khích.

²⁴ Ibid. Phần Dẫn nhập, số 3.

²⁵ Ibid. Phần Dẫn nhập, số 4.

²⁶ Ibid. Phần Dẫn nhập, số 5.

Khoa giáo hội học về Dân Chúa nhấn mạnh đến phẩm giá và sứ mệnh chung của tất cả những người được rửa tội, những kẻ đang thực hiện sự phong phú đa dạng các đặc sủng, ơn gọi và thừa tác vụ của họ. Trong bối cảnh này, khái niệm hiệp thông thể hiện bản chất sâu xa của mầu nhiệm và sứ mệnh của Giáo hội, mà nguồn cội và đỉnh điểm của nó là các cộng đoàn Thánh Thể (Eucharistic synaxis). Đây chính là sự phục hồi ý nghĩa Bí tích của (mầu nhiệm) Hội Thánh: việc kết hiệp với Thiên Chúa Ba Ngôi và sự hiệp nhất giữa con người, được thực hiện nhờ Chúa Thánh Thần trong Chúa Giêsu Kitô.

Trong ngữ cảnh mang tính giáo hội này, hiệp hành chính là tính đặc thù của “kiểu thức sống và hoạt động” (modus vivendi et operandi) của Giáo hội, đoàn Dân Chúa. Chính tính hiệp hành này sẽ làm cho người ta nhận rõ hơn chiều kích hiệp thông của Giáo Hội, khi tất cả các thành viên của Giáo Hội cùng nhịp bước, quy tụ và tham gia tích cực vào sứ mệnh truyền giáo của Giáo Hội”.²⁷

b. Từ “Hiệp hành” đến “Tập đoàn tính” (Giám Mục Đoàn) : trên nền tảng Hội Thánh Chúa Kitô:

“Trong khi khái niệm về tính hiệp hành đề cập đến sự gắn thân và tham gia của toàn thể Dân Chúa trong đời sống và sứ mạng của Giáo hội, thì khái niệm về “tập đoàn tính (Giám Mục đoàn)” (collegiality) xác định ý nghĩa thần học với hai chiều kích sau :

a) việc thực hành thừa tác vụ của các Giám mục tại Giáo hội địa phương được giao phó cho các ngài chăm sóc.

b) sự hiệp thông giữa các Giáo hội địa phương với Giáo hội hoàn vũ của Chúa Kitô, được thể hiện qua sự hiệp thông phẩm trật giữa tập thể Giám mục với Giám mục Rôma.

Do đó, Giám Mục đoàn (collegiality) chính là hình thức cụ thể để nhờ đó sự hiệp hành (synodality) của Giáo hội được thể hiện và thực hành thông qua thừa tác vụ của các Giám mục, vừa đẩy mạnh sự hiệp thông của các Giáo hội địa phương trong một khu vực, vừa hướng đến sự hiệp thông của tất cả các Giáo hội trong Giáo hội hoàn vũ. Dấu chỉ đích thực của tính hiệp hành (synodality) đương nhiên đòi hỏi việc thực thi thừa tác vụ Giám Mục Đoàn (tập đoàn tính - collegiality) của các Giám mục”.²⁸

1.3/ Hiệp hành trong viễn tượng của Công Đồng Vatican II:

“Cuộc canh tân của Công đồng Vatican II đã mang lại nhiều hứa hẹn phong phú và quý giá, đó là : thúc đẩy sự hiệp thông giáo hội, tập đoàn tính của Giám mục, tư duy và hành động mang tính ‘hiệp hành’. Tuy nhiên, con đường mà Công đồng vạch ra để Giáo Hội thực hiện vẫn còn dài thăm thẳm. Trên thực tế, ngày nay, nỗ lực tìm kiếm một hình thức thích hợp cho một Giáo hội hiệp hành - mặc dù nó được chia sẻ rộng rãi và được đưa vào thực hành theo những cách tích cực - dường như đang cần các nguyên tắc thần học rõ ràng và các định hướng mục vụ dứt khoát.

Do đó, Đức Giáo hoàng Phanxicô mời gọi chúng ta vượt qua đoạn đường mới. Kế thừa di sản của Công Đồng Vatican II, tiếp bước những người tiền nhiệm, Đức Giáo Hoàng khẳng định rằng tính hiệp hành diễn tả hình ảnh của Giáo hội đến từ Tin Mừng của Chúa Giêsu, một Giáo Hội vừa hội nhập trong dòng lịch sử, vừa trung thành cách sáng tạo với Truyền thống.

Phù hợp với giáo huấn của Lumen Gentium, Đức Giáo hoàng Phanxicô đặc biệt nhận xét rằng tính hiệp hành “cung cấp cho chúng ta khuôn khổ phù hợp nhất để hiểu chính chức vụ theo phẩm trật của mình và, dựa trên học thuyết “cảm quan đức tin của tín hữu” (Sensus fidei fidelium), tất cả các thành viên của Giáo hội là tác nhân của việc truyền giáo. Do đó, việc biến một Giáo hội mang tính hiệp hành thành hiện thực là một điều kiện tiên quyết không thể thiếu đối với một năng lực truyền giáo mới liên quan đến toàn thể Dân Chúa.

Bên cạnh đó, tính hiệp hành là cốt lõi của quyết tâm đại kết của các Kitô hữu, là tiếng gọi mời đồng hành trên con đường hướng tới sự hiệp thông trọn vẹn; và - khi được hiểu chính xác – chiều kích này sẽ cung cấp kiến thức và kinh nghiệm về Giáo hội, là nơi những khác biệt chính đáng tìm thấy chỗ đứng trên căn bản tương giao quà tặng và trong ánh sáng của chân lý.”²⁹

²⁷ Ibid. Phần Dẫn nhập, số 6.

²⁸ Ibid. Phần Dẫn nhập, số 7.

²⁹ Ibid. Phần Dẫn nhập, số 8-9

1.4/ Thuyên giải bổ sung :

Ngoài cách giải thích trên của Ủy Ban Thần Học quốc tế, chúng ta có thể tham khảo thêm cách giải thích của linh mục thần học gia Bruno Chenu³⁰ trong tác phẩm *Disciples d'Emmaüs*, Bayard, Paris, 2003, p. 147, được tự điển wiktionary trích dẫn như sau :

“Khái niệm “HIỆP HÀNH” (SYNODALITÉ), trong cái nhìn bao gồm nhiều ý nghĩa, gần như ít được chú trọng nơi Giáo Hội Phương Tây trong suốt thiên niên kỷ hai. Ngày nay, thuật ngữ này được nhiều người sử dụng, nhưng thường lẫn lộn giữa hai khái niệm “công đồng tính” (conciliarité) và “tập thể tính” (collégialité) . “Một đàng cho rằng : “tính hiệp hành” (synodalité) ám chỉ kế hoạch của Giáo hội địa phương trong khi “tính công đồng” (conciliarité) nhằm đến chương trình của Giáo Hội hoàn vũ... Đàng khác lại hiểu rằng : ‘tính hiệp hành’ (synodalité) hướng đến tương quan tín hữu thuộc tập thể tính (collégialité) của hàng Giám Mục” (Giám Mục đoàn). Như vậy, hạn từ “hiệp hành” vừa mang ý nghĩa “công đồng tính” khi nói đến mối tương quan giữa các cộng đoàn Giáo Hội, vừa mang ý nghĩa “tập thể tính” khi quy chiếu về những liên hệ giữa các Giám Mục. Như thế, “hiệp hành” (synodalité) chính là “thực tại mang tính hiệp thông của Giáo hội đang được thể hiện.” Vì thế, việc áp dụng thực hành (nguyên tắc) “hiệp hành” luôn dành ưu tiên hướng đến giáo phận và giáo xứ.”³¹

2. Giới thiệu tổng quát về tính xuyên suốt của “nguyên tắc hiệp hành” của THĐ :

2.1/ Xuyên suốt thông qua các “văn bản định hướng” :

Được “manh nha” và khởi thảo từ “tài liệu chuẩn bị” (Preparatory document hay Lineamenta – 13/1/2017) để bổ sung với “tài liệu chung kết cuộc gặp gỡ tiền THĐGM” (Pre-synodal meeting – final document – 24/3/2018) để rồi chín mùi với “Tài liệu làm việc” (Instrumentum laboris – 19/6/2018), khái niệm “Hiệp Hành” đã được Thượng Hội Đồng suy tư, cảm nhận và lượng giá để đi tới sự “định hình” một cái nhìn mới về Giáo Hội (mô thức Hội Thánh) qua “Tài liệu kết thúc THĐGM” (Final document – 27/10/2018), một “mô thức” mang ý nghĩa và chiều kích “Giáo Hội hiệp hành”; từ nơi ý nghĩa nền tảng đó, Đức Thánh Cha Phanxicô, bằng văn kiện mang tính định hướng và áp dụng thực hành (Tông huấn *Christus Vivit* – 25/3/2019), đã đúc kết và đề xuất hướng đi mục vụ giới trẻ trong thời đại hôm nay, một nền mục vụ “mang tính hiệp hành”.

Chúng ta thử dừng lại nơi một số điểm nhấn qua các “văn bản chỉ dẫn” này để nhận rõ lộ trình của chiều kích hiệp hành trong hành trình xuyên suốt của Thượng Hội Đồng Giám Mục XV.

a. “Tài liệu làm việc” phác thảo và chuẩn bị : “hành trình mang tính hiệp hành” (The synodal journey):

“Hành trình mang tính hiệp hành, có nghĩa là một “con đường trên đó chúng ta cùng đi”, bao gồm một lời mời khẩn cấp để tái khám phá sự phong phú trong căn tính “dân Chúa”, vốn là thuật ngữ để định nghĩa Giáo Hội như dấu chỉ có tính tiên tri về sự hiệp thông trong một thế giới thường bị xé nát bởi chia rẽ và bất hòa. Tư thế của dân này “là phẩm giá và tự do của con cái Thiên Chúa, mà lòng họ được Chúa Thánh Thần ngự như ngự trong đền thờ của Người. Luật pháp của dân này là giới răn yêu thương mới như Đức Kitô yêu thương chúng ta (xem Ga 13,34). Cùng đích của dân này là vương quốc của Thiên Chúa” (LG 9). Trong thực tại lịch sử của nó, dân Chúa có nhiều gương mặt, vì họ “nhập thể vào các dân tộc trên trái đất, mỗi dân tộc này đều có văn hóa riêng của họ” (EG 115). Trong dân này, Chúa Thánh Thần “mang đến nhiều hồng phúc phong phú, đồng thời tạo ra một sự thống nhất, không bao giờ là độc dạng mà là một hòa hợp đa dạng và hấp dẫn” (EG 117). Căn tính năng động này thúc đẩy Giáo Hội

³⁰ Bruno Chenu : Linh mục thần học gia Pháp (1942-2003), thuộc Dòng Assomptionniste, có một thời là Tổng biên tập về tôn giáo của báo LA CROIX (1988-1997).

³¹ SĐD. Nguồn : <https://fr.wiktionary.org/wiki/synodalit%C3%A9>

hướng ra thế giới và làm cho Giáo Hội trở thành truyền giáo và luôn đi ra ngoài; Giáo Hội không bị ám ảnh bởi mối quan tâm muốn “là trung tâm” (EG 49), nhưng khiêm nhường mong muốn thành công trở thành men bột thậm chí vượt quá “biên giới” của mình, vì biết rằng mình có điều gì đó để cho đi và điều gì đó để tiếp nhận trong khuôn khổ trao đổi tặng phẩm...”³²

b. “Tài liệu kết thúc” xác định “mô thức Giáo Hội”³³ : “mô thức hiệp hành” (The synodal form):

- Chiều kích hiệp hành : đặc trưng của đời sống và sứ vụ của Hội Thánh :

“Kinh nghiệm sống đã làm cho những tham dự viên Thượng Hội Đồng Giám Mục nhận thức được tầm quan trọng của “mô thức hiệp hành” của Hội Thánh với việc loan báo và truyền thụ đức tin. Sự tham gia của giới trẻ đã giúp “đánh thức” mô thức hiệp hành, là một “chiều kích cấu thành của Hội Thánh.” [...] Như thánh Gioan Kim Khẩu nói, “Hội Thánh đồng nghĩa với Hiệp Hành”, bởi vì Hội Thánh không là gì khác mà chính là việc “cùng nhau bước đi” của đàn chiên trên con đường lịch sử để gặp Đức Kitô” (Phanxicô, Diễn từ kỷ niệm 50 năm thành lập Thượng Hội Đồng Giám Mục, ngày 17 tháng 10 năm 2015). Tính hiệp hành đặc trưng cho cả đời sống lẫn sứ vụ của Hội Thánh, là Dân Chúa được tạo thành bởi những người già, trẻ, nam, nữ thuộc mọi nền văn hóa và mọi giai cấp từ mọi chân trời, và là Thân Thể Đức Kitô trong đó chúng ta là những chi thể của nhau, đặc biệt là những người bị gạt ra ngoài lề xã hội và bị chà đạp. Trong tiến trình trao đổi và qua các chứng từ, Thượng Hội Đồng đã đưa ra một số đặc tính cơ bản của kiểu hiệp hành mà chúng ta được mời gọi hoán cải.”³⁴

- Chiều kích hiệp hành : dấu chỉ của một Hội Thánh đang “lắng nghe” :

“Chính trong những mối liên hệ, với Đức Kitô, với những người khác, và trong cộng đồng, mà đức tin được truyền thụ. Theo quan điểm của sứ vụ hôm nay, Hội Thánh được mời gọi có một khuôn mặt liên hệ, là khuôn mặt đặt việc lắng nghe, chào đón, đối thoại và phân định chung ở trung tâm trong một cuộc hành trình biến đổi đời sống của những người tham gia vào nó. “Một Hội Thánh hiệp hành là một Hội Thánh lắng nghe, với ý thức rằng việc lắng nghe “còn hơn cả nghe”. Đó là một sự lắng nghe hỗ tương, trong đó mỗi người đều có một điều gì để học. Các tín hữu giáo dân, Giám Mục Đoàn, Giám Mục Rôma, người này lắng nghe người khác; và tất cả lắng nghe Chúa Thánh Thần, là “Thần Chân Lý” (Ga 14:17), để biết những gì Ngài “nói với các Hội Thánh” (Kh 2:7)” (Phanxicô, Diễn từ kỷ niệm 50 năm thành lập Thượng Hội Đồng Giám Mục, ngày 17 tháng 10 năm 2015). Theo cách này, Hội Thánh cho thấy mình như một “nhà tạm” nơi giữ Hòm Bia Giao ước (x. Xh 25): một Hội Thánh năng động và đang chuyển động, cùng đồng hành trên đường, được củng cố bởi nhiều đặc sủng và tác vụ. Nhờ thế Thiên Chúa hiện diện trong thế giới này.³⁵

- Chiều kích hiệp hành : một trong những phương diện cần “hoán cải mục vụ” :

“Chúng tôi biết rằng để trở nên đáng tin cậy, chúng tôi phải sống một cuộc canh tân Hội Thánh, bao gồm việc thanh tẩy tâm hồn và đổi thay phong cách. Hội Thánh phải thực sự để cho mình trở thành “mô thức Thánh Thể”, là cội nguồn và chóp đỉnh của đời sống mình: hình ảnh của một

³² Tài Liệu Làm Việc PHIÊN HỌP TOÀN THỂ THƯỜNG LỆ LẦN THỨ XV CỦA THƯỢNG HỘI ĐỒNG GIÁM MỤC GIỚI TRẺ, ĐỨC TIN VÀ BIỆN PHẢN ƠN GỌI. Số 140. Nguồn :

<http://www.giaoly.org/vn/tai-lie%cc%a3u-lam-vie%cc%a3c-thuo%cc%a3ng-ho%cc%a3i-dong-ve-gioi-tre%cc%89/>

³³ Dùng từ “mô thức Giáo Hội” (form of Church) là dựa theo cách sử dụng của nhà thần học Mark Link S.J, trong tác phẩm “Catholic Vision”. Bản Việt ngữ: ĐỨC TIN CỦA NGƯỜI CÔNG GIÁO. Chuyển ngữ : Lm. Trần Đình Nhi. PHẦN THỨ I, Bài 6 : Những mô thức Hội Thánh. “...Đối với người Công Giáo cũng vậy. Họ rất hay dùng mô thức để giúp người ta hiểu hơn về Hội Thánh. Một số mô thức này có thể diễn tả thực tại rõ hơn những mô thức kia. Điều quan trọng để hiểu về Hội Thánh là phải nhìn những mô thức này theo một bối cảnh...”

Nguồn : Trang Giáo phận Đà Lạt :

<http://www.simonhoadalat.com/HOCHOI/GIAOLUAT/GiaoLyMarkLink/Phan1Bai6.htm>

³⁴ VĂN KIẾN KẾT THỨC. Bản dịch : Phạm Xuân Khôi. Số 121. Nguồn : <http://www.giaoly.org/vn/tlktthdgt/>

Có hiệu đính trên bản văn chính của THĐ bằng Anh ngữ : FINAL DOCUMENT. Nguồn :

http://www.vatican.va/roman_curia/synod/documents/rc_synod_doc_20181027_doc-final-instrumentum-xvassemblea-giovani_en.html

³⁵ Ibid.. Số 121, 122.

chiếc bánh được tạo thành từ nhiều dé lúa và bị bẻ ra cho thế gian được sống. Thành quả của Thượng Hội Đồng này, sự lựa chọn mà Chúa Thánh Thần đã gọi hứng cho chúng tôi qua việc lắng nghe và biện phân, là cùng đi với người trẻ, đến với tất cả các em, để làm chứng cho tình yêu Thiên Chúa. Chúng ta có thể mô tả tiến trình này bằng cách nói về tính hiệp hành của sứ vụ hay hiệp hành truyền giáo: “Việc thực hiện một Hội Thánh kiểu hiệp hành là một giả định không thể thiếu được đối với một động lực truyền giáo mới liên quan đến toàn thể Dân Thiên Chúa”. Đây là lời tiên tri của Công đồng Vaticanô II, mà chúng ta chưa bao giờ thừa nhận theo chiều sâu của nó và khai triển theo ý nghĩa hàng ngày của nó, và Đức Giáo Hoàng Phanxicô đã kéo sự chú ý của chúng ta vào đó bằng cách khẳng định: “Con đường Thượng Hội Đồng là cách mà Thiên Chúa mong đợi từ Hội Thánh của thiên niên kỷ thứ ba” (Phanxicô, Diển từ kỷ niệm 50 năm thành lập Thượng Hội Đồng Giám Mục, ngày 17 tháng 10 năm 2015). Chúng tôi tin rằng lựa chọn này, kết quả của cầu nguyện và chạm trán, sẽ cho phép Hội Thánh, nhờ ân sủng của Thiên Chúa, được và tỏ hiện rõ ràng hơn như “tuổi trẻ của thế giới”.³⁶

c. Tông huấn Christus Vivit : Chương trình hành động : mục vụ mang tính hiệp hành (The synodal pastoral) :

“Mục vụ giới trẻ phải “mang tính hiệp hành” (synodale), nghĩa là có khả năng liên kết trong một “hành trình chung”, điều đó bao hàm “sự quý trọng các đặc sủng mà Chúa Thánh Thần ban cho mỗi thành viên trong Giáo Hội theo ơn gọi và vai trò của mình, đồng thời sẽ thúc đẩy mọi thành viên tham gia gánh vác trách nhiệm. [...] Với tinh thần này, chúng ta sẽ có thể tiến tới một Giáo Hội có nhiều tác nhân tham gia và cùng chia sẻ trách nhiệm, một Giáo Hội có khả năng cho thấy được nét phong phú nhờ tính đa dạng, đồng thời chúng ta cũng đón nhận với lòng biết ơn sự đóng góp của các tín hữu giáo dân, nhất là của giới trẻ và nữ giới, cùng sự chung tay góp sức của các người sống đời thánh hiến nam và nữ, của các nhóm, hội đoàn và phong trào. Chúng ta không được gạt bỏ một ai hoặc làm cho một ai có thể muốn xa lánh chúng ta”. (Tông huấn CV số 206).

2.2/. Xuyên suốt qua “phong cách làm việc”:

a. Thượng hội đồng về giới trẻ : “Nơi thí nghiệm tinh thần hiệp hành” :

Phải ghi nhận một trong những nét mới nhất của Thượng Hội Đồng Giám Mục lần thứ XV đó chính là sự “tham gia tích cực và năng động” của chính đối tượng mà THĐGM nhắm đến đó chính là “Giới trẻ”. Ngoài tác động của chính “tầm nhìn chung của Hội Thánh”, ít là thông qua tài liệu “tông hiến Episcopalis Communio” được ban hành liền trước ngày khai mạc, Thượng Hội Đồng gần như được dẫn dắt trước hết là tiến trình tham khảo và lắng nghe (ít ra có khoảng 100.000 bạn trẻ hưởng ứng trả lời các câu hỏi), rồi hội thảo nghiên cứu của các chuyên gia (tháng 9/2017), đến một sự kiện quan trọng là “cuộc gặp gỡ đại diện giới trẻ tiền Thượng Hội Đồng (3/2018) để hoàn thành Tài liệu làm việc (Instrumentum Laboris) mà phần đóng góp đáng kể là chính tiếng nói của người trẻ. Đây đúng là “nơi thí nghiệm tinh thần hiệp hành”.³⁷

b. Hiệp hành : một chuyển dịch mục vụ từ “CHO” sang “VỚI” :

Tính chủ động của giới trẻ đã được Thượng Hội Đồng ghi nhận không phải chỉ “để tham khảo”, hỏi ý kiến... để rồi trở về với con đường mòn mang chiều kích “giáo sĩ trị”, nhưng chính là sự lựa chọn để Giáo Hội thể hiện đúng chiều kích “hiệp hành” vốn là thuộc căn tính của Giáo Hội :

“Một thanh niên đã nói thay cho nhiều người khác khi anh trả lời như sau cho Bản Câu Hỏi Trực Tuyến của Văn Phòng Thượng Hội Đồng : “Chúng tôi muốn được can dự, được đánh giá, cảm thấy cùng có trách nhiệm đối với những gì đang được thực hiện». Là những người đã chịu phép

³⁶ Ibid. Số 118.

³⁷ Bruno LEPEU. Tính Hội Đồng trong truyền giáo : một phong cách truyền giáo tại Châu Á. “UN MOMENT MEP”. Để tỏ lòng tri ân, ôn lại kỷ niệm, hướng về tương lai. Sài Gòn, 25-26.6.2019. Tr. 99

rửa, những người trẻ tuổi cũng được kêu gọi làm “các môn đệ truyền giáo”, và nhiều bước tiến lớn đã được thực hiện theo hướng này (xem EG 106). ... Đối với nhiều HỘI ĐỒNG GIÁM MỤC, đây là điểm chủ yếu của việc chăm sóc mục vụ tuổi trẻ: chuyển dịch một cách can đảm từ việc chăm sóc mục vụ “cho người trẻ” qua việc chăm sóc mục vụ “với người trẻ”.(...)

...Các lĩnh vực ưu tiên cho tính chủ động của người trẻ sẽ phải được nhận diện. Một vài HỘI ĐỒNG GIÁM MỤC phê phán tình trạng “giáo sĩ trị”, coi nó như một vấn đề không thể nào vượt qua vào lúc này: một Hội Đồng quả quyết rằng “nhiều người trẻ của chúng tôi tin rằng Giáo hội chỉ bao gồm các thừa tác viên thụ phong và các người thánh hiến đại diện cho Giáo hội”. Xóa bỏ viễn kiến này vẫn còn là một mục tiêu mà nhiều HỘI ĐỒNG GIÁM MỤC hy vọng đạt được, nhờ lập trường rõ ràng được Thượng hội đồng chấp nhận về điểm này.”³⁸

III. HIỆP HÀNH TRONG VIỄN TƯỞNG THÁNH KINH, TRUYỀN THỐNG VÀ LỊCH SỬ

1. Một thoáng Thánh Kinh liên quan đến khái niệm hiệp hành.

1.1/. Cựu ước và cuộc “Triệu tập dân Chúa” (qahal /’edah – Ekklesia)

a. Thiên Chúa giàu lòng thương xót muốn quy tụ nhân loại sau biến cố sa ngã để cứu độ :

“Tuy nhiên, Thiên Chúa giàu lòng thương xót, không ngừng canh tân giao ước của Ngài để mang tất cả những gì đã bị phân tán trở lại con đường hiệp nhất, chữa lành tự do của con người và hướng nó đến để chào đón và sống món quà kết hiệp với Thiên Chúa và hiệp nhất với anh chị em của chúng ta trong công trình sáng tạo, như trong một gia đình” (St 9,8-17; 15; 17; Xh 19-24; 2 Sm 7,11).³⁹

b. Cuộc “triệu tập dân Chúa” (קהל/העדה (qahal /’edah) qua ơn gọi Abraham, được củng cố với Giao ước Sinai, tiên báo “đoàn dân của Giao ước mới là Giáo Hội (ἐκκλησία – Ecclesia) :

“Khi thực hiện kế hoạch của Ngài, Thiên Chúa kêu gọi Áp-ra-ham và con cháu của Ngài (St 12,1-3; 17,1-5; 22,16-18). Cuộc triệu tập này (קהל/העדה - qahal /’edah - thuật ngữ đầu tiên thường được dịch sang tiếng Hy Lạp là ἐκκλησία - ekklesia), được củng cố trong giao ước Sinai (Xh 24,6-8; 34,20tt), làm cho Dân được giải thoát khỏi kiếp nô lệ và xứng đáng đối thoại với Thiên Chúa; trong cuộc xuất hành, họ tập hợp để tôn thờ Thiên Chúa và sống theo luật pháp của Ngài, và để họ nhận ra rằng họ thuộc về một mình Ngài (Đnl 5,1-22; Gs 8; Nkm 8.1-18).

קהל / (qahal / edah) là hình thức đầu tiên trong đó ơn gọi mang tính hiệp hành (synodal vocation) của Thiên Chúa được biểu lộ. Trong sa mạc, Thiên Chúa ra lệnh điều tra dân số của các chi tộc Israel, theo từng đơn vị (Ds 1-2). Tâm điểm của cuộc tập hợp (dân Chúa), với tư cách là người hướng đạo và mục tử duy nhất, là Chúa, người hiện diện qua chức vụ của Mô-sê (Ds 12; 15-16; Gs 8,30-35), Công hội của Thiên Chúa không chỉ bao gồm đàn ông (Xh 24,7-8) mà còn cả phụ nữ, trẻ em và thậm chí cả người ngoại kiều (Gs 8,33,35)...”⁴⁰

c. Các ngôn sứ loan báo sứ điệp hoán cải để trung thành với Giao ước khi thiết lập những mối tương quan bác ái với anh em đồng loại :

“Các ngôn sứ loan báo cho Dân Chúa sứ điệp về sự cần thiết của những khó khăn trong lịch sử để trung thành với giao ước. Đó cũng là lý do các ngôn sứ mời gọi hoán cải cõi lòng trở về với Thiên Chúa và thực thi công chính trong tương quan với những người xung quanh, nhất là những người nghèo, những người bị áp bức, khách kiều cư..., hoán cải nên nhân chứng hữu hình cho lòng thương xót của Thiên Chúa (Gr 37,21; 38, 1).⁴¹

1.2/. Tân ước và cuộc “quy tụ xung quanh Đức Kitô” :

³⁸ Tài Liệu Làm Việc PHIÊN HỌP TOÀN THỂ THƯỜNG LỆ LẦN THỨ XV CỦA THƯỢNG HỘI ĐỒNG GIÁM MỤC GIỚI TRẺ, ĐỨC TIN VÀ BIỆN PHẬN ƠN GỌI. SỐ 199.

³⁹ Ibid. Số 12.

⁴⁰ Ibid. Số 13.

⁴¹ Ibid. Số 14

a. Một đoàn dân của Giao ước mới quy tụ chung quanh Đức Kitô nhờ mầu nhiệm Vượt Qua :

“Thiên Chúa hoàn tất giao ước mới mà Ngài đã hứa trong Chúa Giêsu thành Nazareth, Đấng Cứu Thế và Ngôi Lời. Bằng chính cuộc sống và con người, Tin mừng của Ngài (kérygma) đã mặc khải rằng Thiên Chúa chính là một hiệp thông của tình yêu; trong ân sủng và lòng thương xót, Ngài muốn ôm ấp toàn thể nhân loại trong sự hiệp nhất. Chúa Giêsu Con Thiên Chúa, từ cõi vĩnh hằng đã hiện hữu nơi cung lòng Chúa Cha (Ga 1,1.18), đã làm người khi tới thời viên mãn (Ga 1,14; Gl 4) để hoàn thành chương trình cứu rỗi của Thiên Chúa (Ga 8,29; 6,39; 5,22.27). Ngài không bao giờ tự ý hành động một mình, nhưng trong mọi việc, Ngài thi hành ý muốn của Chúa Cha: Chúa Cha ngự trong Ngài và thực hiện công việc qua Người Con mà Chúa Cha đã ban cho thế gian (Ga 14,10).(...). Mầu nhiệm Vượt qua của Chúa Giêsu là cuộc xuất hành mới, quy tụ trong sự hiệp nhất tất cả những ai tin vào Ngài (Ga 11,52), và Ngài biến đổi họ qua Bí tích Rửa tội và Thánh Thể. Công trình cứu rỗi chính là sự hiệp nhất trong lời nguyện tế hiến trước cuộc Khổ nạn của Ngài: “để tất cả nên một, như Cha ở trong con và con ở trong Cha để họ cũng ở trong chúng ta. Như vậy, thế gian sẽ tin rằng Cha đã sai con.”(Ga 17,21).42

b. Một Giáo Hội đang lữ hành trên đường cùng nhau nhờ Lời và Bánh Hằng sống của Đấng Phục Sinh đang đồng hành :

“Chúa Giêsu là người lữ hành loan báo tin mừng về Nước Thiên Chúa (Lc 4,14-15; 8,1; 9,57; 13,22; 19,11), dạy “con đường của Thiên Chúa” (Lc 20,21) và dẫn lối đưa đường (Lc 9,51-19,28). Thật ra, chính Ngài là “con đường” (Ga 14,6) dẫn đến Chúa Cha; trong Chúa Thánh Thần (Ga 16,13) Ngài chia sẻ với mọi người sự thật và tình yêu hiệp thông với Thiên Chúa và với anh chị em của chúng ta. Sự hiệp thông sống động theo tiêu chuẩn của điều răn mới của Chúa Giêsu có nghĩa là cùng nhau bước đi trong lịch sử như là đoàn Dân của giao ước mới, theo cách phù hợp với món quà nhận được (Ga 15,12-15). Thánh sử Luca cho chúng ta một biểu tượng sống về Giáo hội là Dân Chúa được Chúa phục sinh dẫn dắt trên đường qua trình thuật hai môn đệ trên đường Emmaus, người đã thấp sáng họ bằng Lời và nuôi dưỡng họ bằng Bánh Sự Sống (Lc 24,13-35).43

c. Mô hình đầu tiên của một Giáo Hội hiệp hành” : Công nghị các Tông Đồ.

“Công vụ Tông đồ ghi lại một số thời khắc quan trọng trên con đường của Giáo hội Tông truyền khi Dân Chúa được gọi là cộng đồng để biện phân ý muốn của Đấng phục sinh. Nhân vật hàng đầu dẫn đường và đưa ra phương hướng là Chúa Thánh Thần, tuôn tràn trên Giáo hội vào ngày Lễ Ngũ Tuần (Cv 2,2-3). Các môn đệ, khi thực hiện các vai trò khác nhau của mình, phải lắng nghe tiếng nói của Thánh Linh và biện phân đường nào phải đi (Cv 5,19-21; 8,26,29,39; 12,6-17; 13,1-3 ; 16,6-7,9-10; 20,22). Đây là những ví dụ điển hình: sự lựa chọn “bảy người có tiếng tăm, tràn đầy Thánh Linh và khôn ngoan”, được các Tông đồ giao phó với nhiệm vụ “phân phát thực phẩm” (Cv 6,1-6); và biện phân các vấn nạn quan trọng trong sứ mạng dành cho dân ngoại (Cv 10). Vấn nạn này được giải quyết theo truyền thống được gọi là “Công nghị các tông đồ tại Giê-ru-sa-lem” (Cv 15, và cả Gl 2,1-10). Ở đó, chúng ta có thể thấy sự xuất hiện của tính hiệp hành, trong đó, Giáo hội tông truyền, trong một thời điểm quyết định của sự phát triển, thực hiện ơn gọi trong viễn tượng truyền giáo, được giác ngộ bởi sự hiện diện của Chúa phục sinh. Trải qua nhiều thế kỷ, sự kiện này đã được coi như là mô hình cho các Thượng hội đồng của Giáo hội.”44

d. Giáo Hội hiệp hành qua các đoàn sủng và chức vụ :

“Quyền năng của Chúa Kitô được thể hiện trong Giáo hội thông qua nhiều linh ân hay các đặc sủng khác nhau mà Chúa Thánh Thần ban phát cho Dân Chúa để xây dựng một Thân thể Chúa Kitô. Khi thực hiện đặc sủng, chúng ta cần tôn trọng mỗi cá nhân, để đặc sủng có thể phát triển hài hòa và sinh hoa trái mưu ích cho tất cả mọi người (1 Cr 12,28-30; Êp 4,11-13).

⁴² Ibid. Số 15.

⁴³ Ibid. Số 16.

⁴⁴ Ibid. Số 19-20.

Các Tông đồ chiếm vị trí ưu tiên trong số họ - cùng với vai trò đặc biệt và ưu việt được Chúa Giêsu dành cho Thánh Phêrô (Mt 16,18..., Ga 21,15...): Thật ra, họ được giao phó sứ mệnh hướng dẫn Giáo hội trung thành với kho tàng đức tin (1 Tm 6,20; 2 Tm 1,12,14). Nhưng thuật ngữ Charisma cũng gọi lên tính cách nhưng không và đa dạng trong sáng kiến tự do của Chúa Thánh Thần, Người ban cho mỗi người ân huệ riêng để hướng đến lợi ích chung (x. 1 Cr 12,4-11; 29-30; Ep 4,7), để từng phục và nâng đỡ nhau (1 Cr 12,25): vì ơn cao trọng nhất chi phối tất cả chính là tình yêu” (1 Cr 12,31).⁴⁵

2. Truyền Thống và lịch sử liên quan đến khái niệm hiệp hành:

2.1/. Giáo huấn về hiệp hành nơi các Giáo Phụ trong ba thế kỷ đầu :

- Giáo phụ Ignatiô thành Antiokia : Nhấn mạnh tính “hiệp hành” qua “Cộng đoàn Thánh Thể” :
“Vào đầu thế kỷ thứ hai, thánh Ignatiô thành Antiokia cho thấy rằng nhận thức mang tính hiệp hành của các Giáo hội địa phương đó là tự coi mình là hiện thân của một Giáo hội. Trong bức thư gửi cho giáo đoàn Ephêsô, ngài nói rằng tất cả các thành viên của giáo đoàn đều là “bạn đồng hành”, nhờ chính phẩm giá của phép Rửa và tình bạn với Chúa Kitô. Hơn nữa, ngài đề cao trật tự thiêng liêng là yếu tố làm cho Giáo hội trở nên một thân thể duy nhất, được kêu gọi ca ngợi sự hiệp nhất với Chúa Cha trong Chúa Giêsu Kitô: linh mục đoàn cũng như Giám mục đoàn đều là thành viên của cộng đoàn, dù vai trò có khác nhau, tất cả đều được kêu gọi chung tay xây dựng. Tính hiệp thông của giáo hội được thể hiện cách rõ ràng nhất qua cộng đoàn Thánh thể do Đức Giám mục chủ trì; cộng đoàn này nuôi dưỡng niềm tin và niềm hy vọng cánh chung, lúc Thiên Chúa tập hợp trong Vương quốc của Ngài tất cả các cộng đoàn đang sống và cử hành Thánh Thể trong đức tin.”⁴⁶

- Giáo phụ Cypryano thành Carthage: Nhấn mạnh tính “hiệp hành” qua vai trò của “Tông Đồ đoàn”, và “Giám mục đoàn” :
“Các đặc điểm để nhận Giáo hội thật đó là: trung thành với giáo huấn của các Tông đồ và cử hành Bí tích Thánh Thể dưới sự hướng dẫn của Đức Giám mục, người kế vị các Tông đồ; việc truyền chức; ưu tiên xây dựng hiệp thông trong việc phục vụ lẫn nhau để ca ngợi và tôn vinh Ba Ngôi : Cha, Con, Thánh Thần. Thánh Cyprianô thành Carthage, người kế thừa và phát ngôn của Thánh Truyền vào giữa thế kỷ thứ ba, đã xây dựng nguyên tắc liên quan đến giám mục và tính hiệp hành đó là phải điều hợp cuộc sống và sứ vụ vừa mang tính địa phương vừa trên phạm vi phổ quát: Giáo hội địa phương không làm gì được nếu không có Giám mục - nihil sine episcopo - cũng vậy, không làm gì được nếu không có công đồng (Bao gồm cả linh mục và Phó tế) - nihil sine consilio vestro - hoặc không có sự đồng thuận của mọi người - et sine consensu plebis - luôn luôn giữ theo quy tắc này : Hàng Giám mục là một, trong đó mỗi thành viên đều có chỗ - episcopatus unus est cuius a singulis in solidum pars tenetur.”⁴⁷

2.2/. Tính “hiệp hành” qua vai trò của các “Toà Thượng Phụ” và “Toà Thánh Rôma” :

“Từ thế kỷ thứ tư trở đi, các giáo tỉnh được thành lập; các giáo tỉnh này biểu dương và thúc đẩy sự hiệp thông giữa các Giáo hội địa phương và được lãnh đạo bởi một Thượng phụ Giáo chủ. Theo quan điểm của công luận, bấy giờ đã có các công nghị giáo tỉnh, như những công cụ chuyên biệt nhằm thực hiện tính hiệp hành của Hội Thánh. Công đồng Nicea (325) quy định nơi điều 6 xác nhận tính ưu tiên và trội vượt của các toà Rôma, Alexandria và Antiokia. Toà Constantinople đã được thêm vào danh sách các toà chính khi diễn ra Công đồng Constantinople I (381): Riêng khoản luật 3 đã trao chức chủ tịch danh dự cho vị Giám mục Rôma, Công đồng Chalcedon (451) đã xác nhận tước hiệu này, khi toà Giêrusalem được thêm vào danh sách. Ở phương Đông, chế độ “ngũ toà” này được coi là mô hình bảo đảm việc thực

⁴⁵ Ibid. Số 18.

⁴⁶ Ibid. Số 25.

⁴⁷ Ibid. Số 25.

thi mới giây hiệp thông và tính hiệp hành giữa năm Toà Thượng phụ này. Trong khi phương Đông công nhận vai trò của các Thượng phụ Giáo chủ (ngang nhau), thì Hội Thánh phương Tây trao cho toà Rôma vị thế đặc biệt là trung tâm của Giáo hội hoàn vũ.”⁴⁸

2.3/. Tính hiệp hành được biểu lộ qua cơ cấu “Công đồng” :

“Vào cuối thế kỷ thứ ba và nổi tiếng ở phương Đông, Tông Tắc 34 đã xác định rằng bất kỳ quyết định nào vượt quá khả năng của Giám mục địa phương phải đưa ra Công đồng: “Các Giám mục của mỗi quốc gia phải xác nhận một người trong số họ là vị đứng đầu, và không làm gì đáng kể nếu không được vị này đồng ý... nhưng vị đứng đầu cũng không được làm gì nếu không có sự đồng thuận của tất cả.”⁴⁹

“Từ thế kỷ thứ ba trở đi, mặc dù các Công đồng được thực hiện định kỳ ở cấp giáo phận và giáo tỉnh liên quan đến các vấn đề kỷ luật, phụng tự và giáo lý tại địa phương, vẫn có một xác tín rằng các quyết định được đưa ra là sự thể hiện sự hiệp thông các Giáo hội. Cảm quan mang tính giáo hội này là một dấu chỉ cho thấy rằng mỗi Giáo hội địa phương là biểu hiện một Hội Thánh Công giáo duy nhất;”⁵⁰

“Về mặt thủ tục, các Công đồng địa phương trong Thiên niên kỷ thứ nhất, một mặt, theo Truyền thống Tông đồ và, mặt khác, theo các diễn trình thực tế, bị ảnh hưởng bởi văn hóa của nơi tổ chức. Trong trường hợp Công đồng tại một Giáo hội địa phương, về nguyên tắc, cả cộng đồng tham gia, mỗi nhóm theo vai trò tương ứng của mình. Trong các Công nghị cấp tỉnh, những người tham gia là các Giám mục của các Giáo hội khác nhau, mặc dù các giáo sĩ và tu sĩ có thể được mời đóng góp. Chỉ có các Giám mục tham gia các Công đồng Chung được cử hành trong Thiên niên kỷ thứ nhất. Chủ yếu chính các Công nghị Giáo phận và giáo tỉnh đã định hình thủ tục mang tính “thượng hội đồng” được chấp nhận trong Thiên niên kỷ thứ nhất.”⁵¹

2.4/. “Dáng đứng hiệp hành” thời Trung cổ :

- Cách vận dụng giữa Đông và Tây :

“Kể từ đầu thiên niên kỷ thứ hai, phương án Công đồng dần dần mang những hình thức khác nhau giữa Đông phương và Tây phương, đặc biệt là sau biến cố phân ly giữa Giáo hội Constantinople và Giáo hội Rôma (thế kỷ 11), và khi các lãnh địa giáo hội thuộc các toà Thượng phụ Alexandria, Antiokia và Giêrusalem nằm dưới quyền kiểm soát chính trị của Hội giáo. Trong các Giáo hội Đông phương, thủ tục của Công đồng vẫn theo truyền thống của các Giáo phụ, đặc biệt Công đồng cấp toà thượng phụ và Tổng Giáo phận, nhưng cũng có các Công nghị đặc biệt, trong đó các Thượng phụ giáo chủ và Tổng Giám Mục tham gia. Ở Constantinople, sinh hoạt của một Công nghị thường xuyên được củng cố mạnh mẽ; sinh hoạt này cũng đã từng được biết đến từ thế kỷ thứ tư ở Alexandria và Antiokia, qua các công nghị thường xuyên để xem xét các vấn đề phụng vụ, giáo luật và thực hành với các hình thức khác nhau trong thời kỳ Byzantine và, sau năm 1454, trong thời kỳ Ottoman. Công nghị thường xuyên còn tồn tại cho tới ngày hôm nay nơi các Giáo Hội Chính thống.”⁵²

- Áp dụng nguyên tắc hiệp hành giữa hai thẩm quyền : Giáo Hoàng và Công Đồng :

“Vào cuối thời Trung cổ, một tình huống duy nhất đã xảy ra trong cuộc ly giáo ở Phương Tây (1378-1417)⁵³, vào thời điểm một lúc có hai, thậm chí sau đó tới ba người xưng danh là

⁴⁸ Ibid. Số 26.

⁴⁹ Ibid. Số 27.

⁵⁰ Ibid. Số 28.

⁵¹ Ibid. Số 30.

⁵² Ibid. Số 31.

⁵³ Chú thích riêng : Đây là cuộc ly giáo thuộc nội bộ Giáo Hội phương tây, chủ yếu đến từ hai Giáo Hội Pháp và Ý kể từ cuộc bầu cử tân Giáo Hoàng Urbano VI (năm 1378), kế nhiệm Giáo hoàng Gregorio XI, người vừa dời toà Thánh từ Avignon (Pháp) về lại Rôma (1376) sau gần 70 năm đặt tại Avignon (1309-1377). Sau đó ít lâu, một số lớn hồng y (Pháp) không chấp nhận Giáo hoàng Urbano VI và đã bầu chọn một Giáo hoàng là Clément VII; vị này tái lập toà Avignon để đối lập với Giáo hoàng Urbano VI ở Rôma. Cho tới năm 1409, một Công đồng không chính thức họp tại Pisa đã bầu chọn thêm một Giáo hoàng là Alexandre V. Kể từ đó, Giáo Hội phương Tây có 3 Giáo

Giáo Hoàng. Công đồng Konstanz (Constance) (1414-1418) đã giải quyết vấn đề phức tạp này bằng cách áp dụng giáo luật khẩn cấp dự kiến trong tư duy kinh điển thời trung cổ, và tiếp tục bầu Giáo hoàng hợp pháp. Tuy nhiên, trong tinh huống này, ý tưởng “duy công đồng” (conciliarist) đã phát triển, đi tới chỗ đặt Công đồng trên uy quyền nguyên thủy của Đức Giáo hoàng. Biện minh thần học và ứng dụng thực tế của chủ nghĩa duy công đồng được đánh giá là không phù hợp với Truyền thống. Tuy nhiên, nó để lại một bài học cho lịch sử Giáo hội: luôn có nguy cơ ly giáo nằm chờ, một điều không thể xem thường, và việc thường xuyên canh tân Giáo hội từ đầu cho tới chi thể (in capite et membris) sẽ không khả thi nếu không sử dụng đúng tiến trình công đồng, một cơ chế cần phải bám theo Truyền thống và phải tính đến thẩm quyền nguyên thủy của Giáo hoàng như một bảo đảm cần thiết.”⁵⁴

2.5/. Hiệp hành trong thời cận đại và hiện đại :

- Công đồng Trentô và các cơ cấu chuẩn về các loại hình Công đồng, Công nghị :

“Một thế kỷ sau, để đối phó với cuộc khủng hoảng do cuộc Cải cách Tin lành gây ra, Giáo hội Công giáo đã triệu tập Công Đồng Trentô. Đó là Công đồng đầu tiên trong thời hiện đại với những đặc điểm nhất định: nó không còn là Công nghị Kitô giáo như thời Trung cổ; những người tham gia là các Giám mục cũng như Bề trên các Dòng tu và các Đan viện, trong khi các khâm sứ của các ông hoàng được tham dự nhưng không có quyền bỏ phiếu. Công đồng đã thiết lập một cơ cấu chuẩn là các Công nghị giáo phận nên diễn ra hàng năm, các Công nghị giáo tỉnh cứ ba năm một lần, như một cách truyền lại động lực canh tân của Công đồng Trento cho toàn Giáo hội. Một ví dụ điển hình cho điều nói trên được chứng nghiệm nơi những gì Thánh Charles Bôrômêô đã làm với tư cách là Tổng Giám mục của Milan. Trong chức vụ lâu dài của mình, ngài đã triệu tập năm Công nghị Giáo tỉnh và mười một công nghị giáo phận. Ở Mỹ, thánh Turibius của Mogrovejo đã thực hiện một điều tương tự: ông đã triệu tập ba Công nghị giáo tỉnh và mười ba giáo phận. Cũng có ba công nghị giáo tỉnh ở Mexico trong cùng thế kỷ. Để phù hợp với văn hóa của thời đại, các công nghị giáo phận và giáo tỉnh được cử hành theo mô hình Công đồng Trento, không nhằm đến sự tham gia tích cực của toàn thể Dân Thiên Chúa – Cuộc tập họp tín hữu (Congregatio fidelium) - nhưng để thông qua, ban hành các quy tắc và quyết định của Công đồng...”⁵⁵

- Chiều kích “hiệp hành” và sự đóng góp của các Giáo Hội Cải cách :

“Các cộng đồng giáo hội được sinh ra từ cuộc Cải cách Tin lành thúc đẩy một cách tiếp cận nhất định mang tính hiệp hành, dựa trên giáo thuyết và thực hành mang chiều kích giáo hội, bí tích và truyền giáo theo Truyền thống Công giáo...” (Xem thêm ở đây)⁵⁶

hoàng. Mãi cho đến năm 1414, 3 Giáo hoàng đương nhiệm khi ấy là : Toà Rôma : Đức Gregorio XII; Toà Avignon : Đức Bê-nê-đi-cô XIII, và Toà Pisa : Đức Gioan XXIII. Vào năm 1414, Đức Gioan XXIII triệu tập Công Đồng tại Konstanz (Đức) nhờ uy tín của vua Sigismund với sự đồng thuận của Đức Grêgôriô XII (Rôma) nhưng Đức Bê-nê-đi-cô XIII (Avignon) không chấp nhận. Công Đồng diễn ra hơn 4 năm (1414-1418) và đã quyết nghị : cả 3 Giáo hoàng phải từ chức và bầu ra một tân giáo hoàng. Đức Gioan XXIII (Pisa) bỏ trốn và bị kết án (di giáo, ly giáo, mai thánh, phân luân lý...), Grêgôriô XII chấp nhận từ nhiệm. Đức Bê-nê-đi-cô XIII (Avignon) bất tuân và bị rút phép thông công. Đức Giáo Hoàng mới được Công Đồng Constance bầu lên là Martino V, chấm dứt 40 năm phân ly, rạn nứt (1378-1418), tái lập sự hiệp nhất cho Giáo Hội Tây phương. (Nguồn tổng hợp).

⁵⁴ ỦY BAN THẦN HỌC QUỐC TẾ (INTERNATIONAL THEOLOGICAL COMMISSION), TÍNH HIỆP HÀNH TRONG ĐỜI SỐNG VÀ SỨ VỤ CỦA HỘI THÁNH (SYNODALITY IN THE LIFE AND MISSION OF THE CHURCH), 2018. Số 34.

⁵⁵ Ibid. Số 35.

⁵⁶ Ibid. Số 36 : “Trong cơ cấu vận hành mang tính “hiệp hành” của cộng đồng giáo hội, các tín hữu, nhờ chức vụ tế cộng đồng của bí tích rửa tội, được tham gia nhiều hơn; và cơ cấu này được coi là cấu trúc phù hợp nhất với đời sống của cộng đồng Kitô giáo theo Lutheran. Tất cả các tín hữu không những được mời gọi tham gia vào cuộc tuyển chọn các thừa tác viên mà còn có trách nhiệm củng cố sự trung thành với giáo lý Tin Mừng và trật tự Hội thánh...”

Các cộng đồng giáo hội cải cách theo học thuyết “4 tác vụ” của Jean Calvin (Mục sư, giảng viên, linh mục và phó tế), theo đó, linh mục chỉ là đại diện cho phẩm giá và uy quyền được trao cho mọi tín hữu nhờ phép Rửa tội. Do đó, các linh mục, cùng với các Mục sư, chịu trách nhiệm về cộng đoàn địa phương, và trong tiến trình công

- Công đồng Vatican II và “định hướng mục vụ mang tính hiệp hành” :

“Công đồng Vatican II tiếp tục đường hướng của Vatican I và biến nó thành một phần của chương trình “cập nhật hoá” (aggiornamento), thu lượm những lợi ích của những năm bản lề rồi tổng hợp lại cách phong phú dưới ánh sáng của Truyền thống...” (Xem thêm ở đây)⁵⁷

- Hiện thực hoá tinh thần hiệp hành của Vatican II với định chế “Thượng Hội đồng Giám Mục” :

“Về phương diện tái thực thi “chiều kích hiệp hành” trên tầm mức Giáo hội hoàn vũ, Chân phước Phaolô VI đã thiết lập Thượng hội đồng Giám mục. Đó là một “Công nghị Giám mục thường trực cho Giáo hội hoàn vũ”, trực tiếp và tức thời chịu quyền lực của Đức Giáo hoàng, “cung cấp thông tin và đề xuất ý kiến tư vấn”, “cũng có thể được quyền quyết định khi được Đức Giáo Hoàng uỷ quyền”. (Xem thêm ở đây)⁵⁸

IV. HIỆP HÀNH VÀ CÁC “ĐIỂM NHẤN THẦN HỌC”

1. Hiệp hành và các “nền tảng thần học” :

1.1/. Hiệp hành trên nền tảng “màu nhiệm Ba Ngôi” :

“Giáo hội là Đoàn dân hiệp nhất từ Chúa Ba Ngôi (de Trinitate plebs adunata), được gọi và đủ tư cách là Dân Chúa để thực hiện sứ mệnh của mình “đến với Chúa Cha, qua Chúa Con, trong Chúa Thánh Thần”. Cũng vậy, trong Chúa Kitô và nhờ Chúa Thánh Thần, Giáo hội chia sẻ đời sống hiệp thông Ba Ngôi, là chương trình được sắp đặt để ôm lấy toàn thể nhân loại. Trong ân huệ và sự cam kết hiệp thông, có thể được tìm thấy cội nguồn, mô thức và phạm vi của tính hiệp hành, vì nó thể hiện phương thức cụ thể sống và hoạt động (modus vivendi et operandi)

ngợi, luôn dự kiến sự có mặt của hội đồng giảng viên và các thừa tác viên khác, với một đại đa số tín hữu trung kiên.

Các công đồng (công nghị) luôn là một phần trong cuộc sống của Cộng đồng Anh giáo ở tất cả các cấp - địa phương, quốc gia và quốc tế. Điều đó có thể được diễn tả bằng nguyên tắc sau : Giáo Hội được điều hành với công đồng nhưng được hướng dẫn bởi Giám mục (synodically governed, but episcopally led); điều đó không đơn giản chỉ là sự phân quyền giữa lập pháp (thuộc về các Công đồng, trong đó Dân Chúa được tham gia tất cả các lĩnh vực) và hành pháp (cụ thể là Các giám mục), nhưng đúng hơn, một mặt chính là sự hiệp lực giữa đặc sủng và uy quyền cá nhân của Đức Giám mục, và mặt khác, đó là chính ân huệ Chúa Thánh Thần tuôn tràn trên toàn thể cộng đồng.”

⁵⁷ Ibid. Số 40 : **Hiến chế tín lý Lumen Gentium** đưa ra một tầm nhìn về bản chất và sứ mệnh của Giáo hội chính là sự hiệp thông, với các tiền đề thần học làm sống lại chiều kích hiệp hành: Giáo hội trong cái nhìn thần bí và bí tích; bản chất của Giáo Hội là Dân Chúa lữ hành qua lịch sử tiến về quê trời, đó là đoàn dân bao gồm tất cả các thành viên nhờ phép Rửa tội, có chung phẩm giá con Chúa và được sai đi cùng một sứ vụ; học thuyết mang chiều kích bí tích về chức giám mục và Giám mục đoàn trong sự hiệp thông phẩm trật với Giám mục Rôma.

Sắc lệnh Christus Dominus nhấn mạnh Giáo hội địa phương là một chủ thể, khuyến khích các Giám mục thực hiện việc chăm sóc mục vụ của Giáo hội được ủy thác cho họ trong sự hiệp thông với hàng giáo sĩ, tận dụng sự hỗ trợ của ban tư vấn hoặc hội đồng linh mục để thành lập một Hội đồng mục vụ trong mỗi Giáo phận, có sự tham gia của các linh mục, tu sĩ và giáo dân. Sắc lệnh này cũng mong muốn rằng, tùy theo mức độ hiệp thông giữa các Giáo hội trong khu vực, cần phục hồi định chế đáng kính Thượng hội đồng và Công đồng, và đẩy mạnh các Hội nghị Giám mục. Trong Sắc lệnh **Orientalium Ecclesiarum**, thể chế của Tòa Thượng phụ và mô hình thượng hội đồng của thể chế này cũng được đề xuất trong mối tương quan với các Giáo hội Công giáo Đông phương.”

⁵⁸ Ibid. Số 41 : “Cơ cấu Thượng Hội Đồng nhằm mục đích để Dân Chúa tiếp tục hưởng những lợi ích từ mối hiệp thông mà Công đồng mang lại. Thánh Giáo Hoàng Gioan Phaolô II, nhân dịp Năm Thánh 2000, đã đưa ra một đánh giá về con đường Hội Thánh trải qua – vừa thích nghi với giáo huấn của Vatican II – vừa trung thành với căn tính cốt lõi của mẫu nhiệm Hội Thánh với nhiều cấu trúc của sự hiệp thông. Trong số nhiều vấn đề - ngài nhấn mạnh - “nhưng chắc chắn còn nhiều việc phải làm, để nhận ra tất cả tiềm năng của những công cụ hiệp thông này (và) để đáp ứng kịp thời và hiệu quả những vấn đề mà Giáo hội phải đối mặt khi thời gian thay đổi nhanh chóng”.

Trong hơn năm mươi năm trôi qua kể từ Công đồng cuối cùng cho đến ngày hôm nay, nhận thức về Giáo hội như sự hiệp thông đã phát triển trong các lĩnh vực rộng lớn của Dân Chúa và đã có những kinh nghiệm tích cực về hiệp hành ở cấp giáo phận, khu vực và toàn cầu. Cụ thể, đã có 14 cuộc họp thông thường của Thượng hội đồng Giám mục; kinh nghiệm và hoạt động của các Hội nghị Giám mục đã phát triển; ở khắp mọi nơi đã có các đại hội mang tính Thượng Hội Đồng. Các Công đồng cũng đã ra đời để thúc đẩy sự hiệp thông và hợp tác giữa các Giáo hội và Giám mục địa phương để phát triển các đường hướng mục vụ tại các vùng miền, lục địa.”

của Dân Chúa trong sự tham gia có trách nhiệm và trật tự của tất cả các thành viên vào việc phân định và thực hành để hoàn thành sứ vụ của mình. Thực hiện tính hiệp hành sẽ giúp con người thực sự sống hiệp thông, điều này xuất phát từ sự tự hiến chân thành, kết hiệp với Thiên Chúa và hiệp nhất với anh chị em trong Chúa Kitô.”⁵⁹

1.2/. Hiệp hành trên nền tảng “Nhiệm cục cứu độ” (trong Đức Kitô cùng với Chúa Thánh Thần) :

“Để thực hiện chương trình cứu rỗi, Chúa Giêsu phục sinh đã ban tặng ân huệ Chúa Thánh Thần cho các Tông đồ (Ga 20,22). Vào ngày Lễ Ngũ Tuần, Thần Khí Chúa đã tuôn đổ trên mọi người, bắt kể đến từ đâu, để nghe và đón nhận Tin Mừng (kérygma), tiên báo việc tập hợp tất cả các dân tộc trong một Dân Chúa (Cv 2,11). Trong sâu thẳm trái tim của họ, Chúa Thánh Thần đã làm phát sinh và định hình sự hiệp thông và sứ mạng của Giáo hội, Thân thể Chúa Kitô và Đền thờ sống động của Chúa Thánh Thần (Ga 2,21; 1 Cr 2.1-11)⁶⁰...

1.3/. Hiệp hành trên nền tảng của “màu nhiệm Giáo Hội” :

“Giáo Hội Duy Nhất vì nguồn cội, mẫu mực và mục tiêu của Hội Thánh chính là sự hiệp nhất của Ba Ngôi chí thánh (Ga 17,21-22). Hội Thánh là Dân Chúa lữ hành trên trái đất để hòa giải mọi người trong sự hiệp nhất của Thân mình Chúa Kitô, nhờ Chúa Thánh Thần (1 Cr 12,4). Giáo hội Thánh thiện bởi vì Giáo Hội chính là hoạt động của Ba Ngôi chí thánh (2 Cr 13,13): Giáo Hội nên thánh nhờ ân sủng của Chúa Kitô, Đấng đã hiến mình mình cho Giáo Hội như hôn phu hiến mình cho hôn thê (Ep 5, 23), và được sống nhờ tình yêu của Chúa Cha đổ vào lòng chúng ta nhờ Chúa Thánh Thần (Rm 5,5). Màu nhiệm “Các Thánh hiệp thông” trở thành hiện thực trong cả hai chiều kích : hiệp thông với sự thánh thiện (Sancta) và hiệp thông với các thánh (Sancti) [49]. Theo cách này, Dân thánh của Thiên Chúa đang hành trình hướng đến sự hoàn thiện - ơn gọi của mọi tín hữu – nhờ sự chuyển cầu của Đức Mẹ, các Thánh Tử đạo và các Thánh, Hội Thánh đã được xây dựng và sai đi như là bí tích của hiệp nhất và cứu rỗi. Giáo hội Công giáo vì Giáo Hội bảo tồn sự toàn vẹn và toàn bộ đức tin (Mt 16,16) và Giáo Hội đã được sai đi để quy tụ các dân tộc trên trái đất thành một Dân thánh. (Mt 28,19). Giáo Hội Tông Truyền vì Giáo Hội đã được xây dựng trên nền tảng các Tông đồ (Ep 2,20), tuyên xưng đức tin của các ngài, được dạy dỗ, thánh hóa và cai quản bởi những người kế vị các ngài”. (Cv 20,19).⁶¹

1.4/. Hiệp hành trên nền tảng “màu nhiệm Thánh Thể” :

“Con đường hiệp hành của Giáo hội được hình thành và nuôi dưỡng bởi Bí tích Thánh Thể. Đó là "trung tâm của toàn bộ đời sống Kitô hữu cho Giáo hội phổ quát và địa phương, cũng như cho mỗi tín hữu riêng lẻ. Cội nguồn và chóp đỉnh của hiệp hành chính là việc cử hành phụng vụ - nhất là khi tham dự cử hành Thánh Thể cách duy nhất, trọn vẹn, ý thức và sinh động. Vì sự thông hiệp của chúng ta với Mình và Máu Chúa Kitô, "nên tuy nhiều người, chúng ta cũng chỉ là một thân thể, vì tất cả chúng ta đều chia sẻ cùng một tấm bánh" (1 Cr 10,17)⁶²...

2. Hiệp hành trong chiều kích “lữ hành- thừa sai” :

2.1/. Đức Kitô là “con đường” để Dân Chúa hiệp hành :

“Chiều kích hiệp hành thể hiện tính cách 'hành hương' của Giáo hội. Hình ảnh của Dân Chúa, được tập hợp từ giữa các quốc gia (Cv 2,1-9; 15,14), thể hiện tính cách xã hội, lịch sử và truyền

⁵⁹ Ibid. Số 43.

⁶⁰ Ibid. Số 44.

⁶¹ Ibid. Số 45.

⁶² Ibid. Số 47.

giáo của Giáo Hội, tương ứng với điều kiện và ơn gọi của mỗi người là một khách lữ hành (homo viator). Con đường là hình ảnh làm sáng tỏ mầu nhiệm Chúa Kitô là Con đường dẫn đến Chúa Cha. Chúa Giêsu là con đường từ Thiên Chúa đến con người và từ con người đến Thiên Chúa. Để ân sủng tuôn tràn, Ngài tự biến mình thành một người hành hương bằng cách cắm lều cư ngụ giữa chúng ta (Ga 1,14); sự kiện đó đang diễn ra trên nẻo đường hiệp hành của Giáo hội.”⁶³

2.2/ Giáo Hội hiệp hành trong cuộc lữ hành với Đức Kitô :

“Giáo hội đang lữ hành với Chúa Kitô, qua Chúa Kitô và trong Chúa Kitô. Ngài, người dẫn đường, Con đường và quê hương của chúng ta, ban cho chúng ta Thánh Thần tình yêu của Ngài (Rm 5,5) để trong Ngài, chúng ta bước đi trên "con đường hoàn hảo nhất" (1 Cr 12,31). Giáo hội được mời gọi tiếp nối bước chân của Chúa cho đến khi Ngài trở lại (1 Cr 11,26). Giáo Hội là Dân lữ hành (Cv 9,2; 18,25; 19,9) hướng về Nước trời (Pl 3,20). Hiệp hành là mô thức lịch sử của cuộc hành trình hiệp thông hướng tới sự sau cùng (Hr 3,6;4,14). Đức tin, Đức Cậy và Đức Mến hướng dẫn và thông báo cho cuộc hành hương về sự tập hợp của Chúa "trong viễn cảnh của đô thành tương lai" (Hr 11,10). Kitô hữu là "lữ hành và khách lạ" trên thế giới (1 Pr 2,11), được vinh dự với ân huệ và trách nhiệm loan báo Tin Mừng của Nước Trời cho mọi người.”⁶⁴

3. Hiệp hành với một Giáo Hội hiệp thông mang hình “Kim tự tháp ngược”

3.1/ Hiệp hành khi tất cả đều là “chủ thể” :

“Hiệp hành có nghĩa là toàn thể Giáo hội là một chủ thể và mọi người trong Giáo hội cũng là một chủ thể. Các tín hữu là những người đồng hành, cùng tiến bước trên đường. Họ được kêu gọi đóng vai trò tích cực khi cùng chia sẻ chức vụ tư tế của Chúa Kitô, điều đó cũng có nghĩa họ được Chúa Thánh Thần ban các đặc sủng khác nhau tùy theo thiện ích chung. Đời sống mang tính hiệp hành cho thấy một Giáo hội bao gồm các chủ thể tự do và khác nhau, liên kết trong mối giây hiệp thông, được thể hiện như một chủ thể hợp đoàn linh động được xây dựng trên Chúa Kitô, hòn đá góc và trên các Tông đồ, những trụ cột, như những viên đá sống làm nên "ngôi nhà thiêng liêng" (1 Pr 2,5), "nơi Thiên Chúa ngự trong Chúa Thánh Thần" (Ê-phê-sô 2,22).⁶⁵

3.2/ Hiệp hành khi Giáo Hội mang hình “Kim tự tháp ngược”.

“Mang quan điểm giáo hội của Vatican II, Đức Giáo hoàng Phanxicô đã phác họa hình ảnh của một Giáo hội hiệp hành là "một kim tự tháp ngược" bao gồm Dân Chúa và Thượng Hội Đồng Giám mục; Người kế vị Thánh Phêrô cũng là một thành viên trong số đó, có sứ mệnh kiến tạo sự hiệp nhất cách đặc biệt. Ở đây, chóp đỉnh trở thành bệ đáy.

"Tính Hiệp Hành, với tư cách là một yếu tố cấu thành của Giáo hội, mang đến cho chúng ta khuôn khổ diễn giải phù hợp nhất để hiểu chính thừa tác vụ phẩm trật. Chúa Giêsu đã thành lập Giáo hội bằng cách đặt cộng đoàn Tông đồ làm đầu, trong đó Tông đồ Phêrô là 'tảng đá' (Mt 16,18), người có trách nhiệm kiên vững đức tin cho anh em (Lc 22,32). Nhưng trong Giáo Hội này, như trong một kim tự tháp ngược, đỉnh nằm dưới chân đế, những người thực thi quyền lực lại được gọi là "người phục vụ", bởi vì, theo nghĩa gốc của từ này, họ là người nhỏ nhất".⁶⁶

4. Một kết hợp hài hoà trên nền tảng “cảm thức đức tin” của Dân Chúa :

⁶³ Ibid. Số 49

⁶⁴ Ibid. Số 49-50.

⁶⁵ Ibid. Số 55.

⁶⁶ Ibid. Số 57.

4.1/. Hiệp hành khi kết hợp hài hoà 3 nhân tố : “mọi người”, “một số người” và “một người”:

“Có thể đào sâu chiều kích thần học của tính hiệp hành trên nền tảng học thuyết về “cảm thức đức tin” (sensus fidei) của Dân Chúa và tính bí tích của Giám Mục đoàn trong mỗi giây hiệp thông phẩm trật với Giám Mục Rôma. Nhân quan Hội Thánh này mời gọi chúng ta thể hiện sự hiệp thông mang tính hiệp hành giữa “mọi người”, “một số người” và “một người”. Giữa mọi người là khi ám chỉ việc thực thi cảm thức đức tin của toàn thể tín hữu nơi các Hội Thánh địa phương với các cấp độ và mô hình khác nhau, hoặc các miền của Hội thánh địa phương với Hội Thánh hoàn vũ; giữa “một số người” khi nhắm đến thừa tác vụ hướng dẫn của Giám Mục Đoàn, hoặc của mỗi vị với linh mục đoàn; và “một người” khi nhắm đến tác vụ hiệp nhất của Giám Mục Rôma. Do đó, tính hiệp hành sẽ cho thấy sự năng động của chiều kích hiệp thông của toàn thể Dân Chúa, của Giám mục đoàn khi thi hành tác vụ Giám Mục và của tác vụ tối cao của Giám Mục Rôma. Mỗi tương quan này thẳng tiến sự hiệp nhất giữa tín hữu và Mục Tử, hình ảnh của hiệp nhất vĩnh cửu trong Chúa Ba Ngôi”. Vì thế “Giáo Hội luôn hướng tới sự viên mãn của chân lý thần linh, cho đến khi các lời của Thiên Chúa được hoàn tất nơi chính Giáo Hội”.⁶⁷

Có một vấn đề thời sự khá “nóng” của Giáo Hội hoàn vũ liên quan đến nguyên tắc hiệp hành cơ bản trên đó là Hội Đồng Giám Mục Đức đang chuẩn bị một “tiến trình công nghị với hiệu lực ràng buộc” bất chấp “ý kiến chỉ đạo” của Đức Giáo Hoàng Phanxicô. Đây là công nghị, theo Hội Đồng Giám Mục Đức, nhằm giải quyết dứt điểm các vấn đề nảy sinh từ khủng hoảng lạm dụng tình dục nơi hàng giáo sĩ như : luật độc thân linh mục, vấn đề phong chức linh mục cho phụ nữ, giáo lý về đạo đức tình dục, các kết hiệp đồng tính, và chủ nghĩa giáo sĩ trị.⁶⁸

4.2/. Hiệp hành khi thể hiện vai trò “tham gia” :

“Một Giáo hội hiệp hành là một Giáo hội tham gia và đồng trách nhiệm. Trong khi thực hiện chiều kích hiệp hành, Giáo Hội mời gọi tất cả mọi người cùng tham gia, theo ơn gọi riêng của mỗi người, cùng với thẩm quyền được Đức Kitô trao cho Giám mục đoàn có Giáo hoàng đứng đầu. Sự tham gia hệ tại việc tất cả các tín hữu đều có đủ điều kiện và được kêu gọi phục vụ lẫn nhau nhờ những ân huệ của Chúa Thánh Thần. Thẩm quyền của các vị Mục tử là một món quà cụ thể của Thần Linh Đức Kitô, với tư cách là Đầu để xây dựng toàn bộ Cơ thể, chứ không phải là một chức năng được ủy thác và mang tính đại diện...”⁶⁹

PHẦN 2 : ĐỪNG GẠT BỎ MỘT AI (Thế giới và những “ứng dụng hiệp hành”)

Đã có một “cái nhìn” tương đối về ý nghĩa và những suy tư mang tính định hướng của Hội Thánh liên quan đến chiều kích hiệp hành. Giờ đây, chúng ta thử “nhìn ra thế giới chung quanh” để “xem thử” thế gian họ đã “hiệp hành” như thế nào.

Bởi vì, một trong những đòi hỏi của tính hiệp hành mà Đức Thánh Cha Phanxicô lưu ý trong tông huấn Christus Vivit, đó là “đừng gạt bỏ một ai”: “Chúng ta không được gạt bỏ một ai hoặc làm cho một ai có thể muốn xa lánh chúng ta” (Số 206).

Vả lại, nói đến người trẻ, chúng ta không thể không đề cập đến những “sân chơi” rộng lớn và hấp dẫn của người trẻ muôn nơi trên thế giới hôm nay; nếu chọn “các sân chơi” như những “đại diện tiêu biểu” (được Thượng Hội Đồng Giám Mục XV và nhất là Đức Giáo Hoàng

⁶⁷ Ibid. Số 64.

⁶⁸ Đọc thêm các bài viết liên quan với các đường link sau :
- <http://www.vietcatholic.org/News/Html/252216.htm>
- <http://www.vietcatholic.org/News/Html/252217.htm>
- <http://www.vietcatholic.org/News/Html/252218.htm>

⁶⁹ Ibid. Số 67.

Phanxicô nhắc đến trong tông huấn Christus Vivit), thì đó là thể thao⁷⁰, âm nhạc⁷¹ và kỹ thuật truyền thông (kỹ thuật số, mạng xã hội...)72.

I. “BIỂU HIỆN HIỆP HÀNH” TRÊN “SÂN CHƠI THẾ GIỚI”

1. Bóng đá tổng lực và “cơn lốc màu da cam”.

Một trong những ấn tượng sâu sắc nhất trong lịch sử các kỳ “thế vận bóng đá” (world cup), đó là hình ảnh “Cơn lốc màu da cam” và cuộc trình diễn ngoạn mục và đầy thuyết phục của chiến thuật “bóng đá tổng lực” được đội bóng của huấn luyện viên Rinus Michels, đội Hà Lan, thể hiện trên sân vận động Munchen Tây Đức trong trận chung kết mùa world cup 1974.

Gần như cho tới trước năm 1974, chiến thuật của hầu hết các đội bóng trên thế giới đều áp dụng, đó là “phân chia đội hình với các trách nhiệm cụ thể” : tiền đạo, tiền vệ, hậu vệ, thủ môn...ai lo phận nấy. Công việc ghi bàn để đem về chiến thắng quyết định hầu hết là dành cho các tiền đạo giỏi; và vì thế, những vận động viên này thường “tả xung hữu đột” gần như đơn độc trước hàng phòng ngự của đối phương...

Nhưng trong trận chung kết world cup 1974 thì khán giả thế giới đã mãi mãi nhớ đến sửng sò, khi trên “thảm cỏ xanh của sân vận động thế vận Munchen (Olympiastadion, Munchen)” bị tràn ngập, bao phủ bởi một “khối vàng cam” khi lên, khi xuống, khi tản ra, khi xúm lại, như một “cơn lốc” hoà quyện; đến độ, không ai có thể đoán được cầu thủ nào là tiền đạo, tiền vệ, trung quân, hậu vệ ! Bởi vì, trừ thủ môn, cả 10 cầu thủ trên sân đều liên tục hoán chuyển cho nhau ở bất cứ vị trí nào, nhiệm vụ nào. Và đó chính là “bóng đá tổng lực” (Total Football), nghĩa là một chiến thuật đá bóng dựa trên lý thuyết căn bản : mọi cầu thủ đều tham gia như nhau, hết mình ở bất cứ vị trí nào, công cũng như thủ, được liên tục hoán chuyển, để làm nên một “sức mạnh tổng hợp”, toàn đội, chứ không chú trọng hoặc ỷ lại vào một ít “siêu sao”.73

Đó không là một cách diễn tả rõ ràng và cụ thể cho ý nghĩa “Hiệp Hành” đó sao !

Nhưng cuối cùng, điều quan trọng mà chúng ta không được quên về “Cơn lốc màu da cam”, đó là vai trò của huấn luyện viên Rinus Michels.74 Vàng, người huấn luyện, người điều phối, người thổi hơi, người quy tụ, gợi hứng...để tất cả các vận động viên đều “hiệp hành” thi đấu và giành chiến thắng cuối cùng, người đó thật là quan trọng.

Chúng ta đang là những ai và áp dụng “chiến thuật” nào trên các “vận động trường mục vụ” của Hội Thánh ?

2. Cùng nhau về đích của “Thế vận hội đặc biệt Seattle 2018”75.

⁷⁰ CV số 227.

⁷¹ CV số 226.

⁷² CV số 241.

⁷³ Xem thêm một số bài viết về “Bóng đá tổng lực” (hoặc “tổng hợp”) của các tác giả với các đường link sau :

- Trần Long : **Top 5 lối chơi đã trở thành di sản của bóng đá thế giới** : <https://babel.info/top-5-loi-choi-da-tro-thanh-di-san-cua-bong-da-the-gioi/>

- Kinh Thi : World Cup 1974: “**Cơn lốc màu da cam**” làm say đắm lòng người : <http://bongdaplus.vn/tin-bai/65/81840/world-cup-1974-con-loc-mau-da-cam-lam-say-dam-long-nguoi.bdplus>

- Minh Tài : **BÓNG ĐÁ TỔNG LỰC : Lịch sử ra đời và cách vận hành** : <https://spiderum.com/bai-dang/GOC-CHIEN-THUAT-BONG-DA-TONG-LUC-LICH-SU-RA-DOI-VA-CACH-VAN-HANH-fc8>

⁷⁴ **Marinus (“Rinus”) Jacobus Hendricus Michels** (9 tháng 2 năm 1928 – 3 tháng 3 năm 2005) là một cầu thủ và huấn luyện viên người Hà Lan. Ông cống hiến cả sự nghiệp của mình ở câu lạc bộ Ajax Amsterdam, và sau đó là huấn luyện viên của câu lạc bộ này. Ông cũng là thành viên của Hà Lan. Ông cũng từng có thời gian làm huấn luyện viên cho đội tuyển quốc gia. Ông nổi tiếng với thành tích huấn luyện của mình, cùng Ajax Amsterdam và giành cúp vô địch Tây Ban Nha với FC Barcelona. Ông cùng đội tuyển Hà Lan đạt Á quân World Cup 1974 và vô địch Euro 1988. Ông được coi là người phát minh ra lối chơi bóng đá tổng lực vào thập niên 1970 chính điều đó đã khiến FIFA bầu ông là huấn luyện viên xuất sắc nhất thế kỉ 20 vào năm 1999 và từ France Football năm 2019 bầu chọn là Huấn luyện viên xuất sắc nhất lịch sử. Nguồn : Trang Wikipedia :

https://vi.wikipedia.org/wiki/Rinus_Michels

⁷⁵ Thế vận hội đặc biệt Hoa Kỳ (The Special Olympics USA Games) : Thế vận hội đặc biệt Hoa Kỳ là một sự kiện Thế vận hội đặc biệt quốc gia được tổ chức bốn năm một lần tại Hoa Kỳ. Đây là một tổ chức thể thao dành cho trẻ em và người lớn bị thiếu năng trí tuệ ở Hoa Kỳ. Nó là một phần của phong trào Thế vận hội đặc biệt toàn cầu. Thế vận hội đặc biệt được thành lập vào năm 1968 với mục tiêu chính là chấp nhận và chào đón các cá nhân như

Đĩ nhiên, trong lĩnh vực thể thao, thể dục, đã nói đến thi đấu, cuộc đua, là phải nói đến chiến thắng, về đích, đoạt huy chương...

Nhưng trong lịch sử thi đấu của các đại hội Olympic thế giới cũng như khu vực, đặc biệt, thể vận hội dành cho những người khuyết tật, có một kỳ “thể vận hội đặc biệt” được tổ chức tại Seattle, tiểu bang Washington, Hoa Kỳ năm 2018, đã để lại trong lòng khán giả thế giới một ấn tượng sâu sắc, cảm động và đầy tính nhân văn. Và đây là câu chuyện cảm động đó :

“Tại Thế Vận Hội đặc biệt Seattle (dành cho những người tàn tật) có 9 vận động viên đều bị tổn thương về thể chất hoặc tinh thần, cùng tập trung trước vạch xuất phát để tham dự cuộc thi chạy đua 100m. Khi cờ hiệu phát lên, tất cả đều lao đi với quyết tâm chiến thắng. Trừ một cậu bé. Cậu cứ bị vấp té liên tục ngay sát vạch xuất phát. Đầu gối của cậu đập mạnh xuống đường, da của cậu bị trầy xước, rớm máu. Và cậu bật khóc.

Khi tám người kia nghe tiếng khóc, giảm tốc độ và ngoái lại nhìn. Rồi, họ quay trở lại. Tất cả, không trừ một ai! Một cô gái bị hội chứng Down dịu dàng cúi xuống hôn cậu bé: “Như thế này, em sẽ thấy tốt hơn”. Cả 7 người còn lại cùng ngồi xuống quanh cậu bé, ánh mắt lộ rõ sự lo lắng. Một lúc, cô gái cất tiếng hỏi tiếp: “Em đã thấy đỡ hơn chưa?”.

Cậu bé đưa tay lau nước mắt, mỉm cười gật đầu. Cả chín người cùng đứng dậy, họ khoác tay nhau cùng sánh bước về vạch đích.”⁷⁶

Vâng, không để ai bị bỏ lại đằng sau, tất cả cùng dìu nhau để cùng về đích, đó lại không phải là thể hiện sự “hiệp hành” đúng nghĩa sao !

3. Tiếng trống Drum Tao vang cùng thế giới.

Trên sân chơi thể thao, người trẻ luôn là tác nhân chính. Giới trẻ là cầu thủ đã “là cái chắc”; nhưng giới trẻ cũng là thành phần khán giả đông nhất trên các sân vận động, với các nhóm cổ động viên, và cũng là thành phần chiếm tuyệt đại đa số trong những cuộc “đi bão” cuồng loạn trên các đường phố sau những cuộc chiến thắng quan trọng !

Với sân chơi thể thao là thể, con âm nhạc, ca hát thì sao ? Tại các sân khấu và tụ điểm âm nhạc, người trẻ luôn chiếm đa số về lượng khán giả cũng như thành phần nghệ sĩ biểu diễn. Nhiều ban nhạc, ca sĩ trẻ rất thành công và thành danh. Trong số đó, có một “đội trống” mang tên “Drum Tao” của Nhật Bản đã khiến cả thế giới ngả nón thán phục mỗi khi chiêm ngưỡng họ trình diễn.

Ngoài tính nghệ thuật biểu diễn trống độc đáo, đầy sáng tạo, nghệ thuật, linh động, mang “dáng đứng” mạnh mẽ, oai hùng, xuất thần... theo phong cách “Samurai” của xứ sở “Mặt trời”, điều đáng nói chính là “môi trường sống và huấn luyện” của ban trống này.

Thật vậy, ban trống này, từ khi được thành lập năm 1993, đã chọn một ngôi làng gần vườn quốc gia Aso-Kuju trên đảo Kyushu và đặt tên cho nơi đây là “Grandioso” (Một từ ngữ âm nhạc có nghĩa hùng tráng), để toàn bộ hàng trăm thành viên cùng sống chung, tập luyện, sáng tác, dựng bài...theo một kỷ luật khe khắt, chẳng khác nào một “tu viện”.⁷⁷

Sống chung, đam mê chung, tập luyện chung và với một kỷ luật chung...phải chăng nhờ cái tính “chung” đặc biệt đó mà đội trống Drum Tao đã tồn tại gần 2 thập kỷ và vẫn còn là một đội trống có sức hấp dẫn nhất trên thế giới hôm nay.

chính hiện hữu của riêng mình. Thế vận hội đặc biệt còn cung cấp chương trình đào tạo thường niên các môn thể thao Olympic và có trụ sở tại 170 quốc gia. Thế vận hội Hoa Kỳ đặc biệt 2018 được tổ chức tại Seattle, Washington từ ngày 1-6 / 7 / 2018. Hơn 4.000 vận động viên và huấn luyện viên đại diện cho 50 tiểu bang và Quận Columbia, cùng với sự hỗ trợ của hàng chục ngàn tình nguyện viên và khán giả, sẽ thi đấu trong 14 môn đồng đội và các môn thể thao cá nhân. Tất cả các sự kiện thể thao đều miễn phí và mở cửa cho công chúng.

Nguồn tổng hợp từ các trang mạng :

- https://en.wikipedia.org/wiki/Special:Olympics_USA#cite_note-2010USANationalGames-2

- <https://www.specialolympicsusagames.org/>

⁷⁶ Thu Phạm : HẦY CÙNG NHAU CHIẾN THẮNG. Nguồn : Blog của Thu Phạm : <https://aba.edu.vn/hay-cung-nhau-chien-thang.html>

⁷⁷ Ngọc Hà, Trí thức trẻ. Nguồn : Nguồn : <http://cafebiz.vn/co-gi-o-ngoi-lang-nhat-ban-noi-ti-le-choi-con-kho-nhan-hon-ca-dh-harvard-ren-luyen-khac-kho-nhu-samurai-tat-ca-de-giu-hon-cho-tieng-trong-thieng-lieng-nay-20190322082636054.chn>

Nhân tiện nói đến đội trống “Drum Tao” của Nhật Bản, chúng ta đừng quên một Ban nhạc đặc biệt đã gây ấn tượng lớn trong cuộc Đại Hội Quốc Tế Giới Trẻ lần thứ 34 vừa qua tại Panama : Đó là ban nhạc Rock and Roll mang tên SIERVAS (Tiếng Tây ban Nha có nghĩa là các tôi tớ) của các nữ tu Dòng Servants of the Plan of God, được thành lập năm 2014 tại Lima, bao gồm 11 nữ tu tại Peru và các nữ tu khác đến từ 5 quốc gia : Nhật Bản, Ecuador, Trung Quốc, Costa Rica và Chí Lợi. Ban nhạc “nữ tu quốc tế” này đã đi trình diễn tại 11 quốc gia và luôn trung thành với tôn chỉ : dùng âm nhạc để rao giảng Tin mừng.⁷⁸

Lại là một “chiều kích hiệp hành” hiện hữu trong môi trường nghệ thuật âm nhạc !

4. Từ cuộc “cách mạng Hoa Lài” đến “phong trào Dù vàng” hay “áo đen”.

Ngoài 2 sân chơi thể thao và âm nhạc, còn một “sân chơi khác” cũng là nơi tập hợp rất đông các bạn trẻ, đông hơn bội phần ở các vận động trường, tụ điểm âm nhạc ! Đây là loại “sân chơi” có thể làm nên lịch sử của một dân tộc, khai sinh một hệ thống chính trị mới, và phần nào tương đồng như một cuộc cách mạng. Danh từ chuyên môn mà các nhà “chấp pháp” và bình luận xã hội thời nay đặt tên cho loại “sân chơi” này đó là “bất tuân dân sự” (civil disobedience)⁷⁹ phi bạo động, mà thể hiện cụ thể đó là biểu tình, xuống đường, tập hợp mít-ting...

Vâng, cuộc “bất tuân dân sự” khởi đầu ngày 17.12.2010 với cuộc tự thiêu của chàng thanh niên da màu Tunisia Mohamed Bouazizi, kéo theo hàng triệu bạn trẻ xuống đường thông qua các mạng xã hội Facebook, Twitter... đã làm nên cuộc “cách mạng hoa lài” (Revolution of Jasmine)⁸⁰, lần lượt cuốn phăng các chế độ độc tài chỉ trong vòng 1 năm (2011) : Tunisia vào ngày 14 tháng 1, Ai Cập vào ngày 11 tháng 2 và Libya vào ngày 20 tháng 10. Và đó chỉ là ba biến động chính trị lớn nhất của thế giới Ả Rập, chưa kể những cuộc “bất tuân dân sự” rầm rộ khác cũng tại các nước Ả Rập như Yemen, Jordan, Algérie, Mauritanie, Ả Rập Xê út, Oman, Sudan, Syria, Iraq, Maroc..., đến đời thế giới đã dùng chung một cụm từ để chỉ sự kiện đáng lưu ý này vào thời điểm đó : “Mùa Xuân Ả Rập” (Arab Spring).⁸¹

Từ “Mùa Xuân Ả Rập” đầy biến động, những người trẻ Á Châu tiếp nối các bạn trẻ Ả Rập đã làm dậy lên một cuộc “bất tuân dân sự” khác để đòi quyền tự chủ ở “trung tâm tài chính” của thế giới là thành phố Hồng Kông, một cựu thuộc địa của người Anh, vừa được trao lại cho Trung Quốc lục địa với hiệp ước “Nhất Quốc lưỡng chế” (Một quốc gia hai chế độ) vào ngày 1.7.1997.

Cũng thông qua mạng xã hội, những người trẻ Hồng Kông đã làm cả thế giới ngạc nhiên khi thể hiện cuộc “bất tuân dân sự” với số tham gia đông chưa từng thấy nhưng diễn ra trong hoà bình, trật tự, sạch sẽ, văn minh... mà hầu như chưa tìm thấy nơi đâu trên thế giới.

Vâng, “phong trào Dù vàng” (Yellow umbrella movement) của người trẻ Hồng Kông năm 2014⁸² hay cuộc xuống đường của gần 2 triệu người “mặc áo thun đen” trong ngày 16/6/2019 vừa qua để phản đối “Luật Dẫn Độ”⁸³, thực ra, không được điều hành, chỉ đạo trực tiếp và cụ thể bởi một lãnh tụ nào, đảng phái nào... mà gần như, các bạn trẻ đã cùng sẻ chia, liên lạc, phối kết hành động và tự nguyện phục vụ thông qua phương tiện kỹ thuật truyền thông, mạng xã hội, một “phương tiện” mà các chế độ độc tài hoảng sợ, nếu không nói là căm thù. (Xem thêm

⁷⁸ Vũ Nhuận : Nguồn : <http://vietcatholicsydney.net/vietcatho/newsdetail/Tin-Giao-Hoi11/Ban-nhac-Rock-and-Roll-cua-cac-nu-tu-se-trinh-dien-cho-DTC-tai-WYD-Panama-1564/>

⁷⁹ Xem thêm cách cắt nghĩa về khái niệm này nơi trang Wikipedia. Mục từ “Bất tuân dân sự”. Nguồn :

[https://vi.wikipedia.org/wiki/B%E1%BA%A5t_tu%C3%A2n_d%C3%A2n_s%E1%BB%B1_\(Henry_David_Thoreau\)](https://vi.wikipedia.org/wiki/B%E1%BA%A5t_tu%C3%A2n_d%C3%A2n_s%E1%BB%B1_(Henry_David_Thoreau))

⁸⁰ Lý Thái Hùng : Lòng dân và cuộc cách mạng hoa lài ở Tunisia. Nguồn : <https://viettan.org/long-dan-va-cuoc-cach-mang-hoa-lai-tai-tunisia/>

⁸¹ Xem : MÙA XUÂN Ả RẬP. Nguồn : Trang Bách Khoa toàn thư mở (Wikipedia) :

https://vi.wikipedia.org/wiki/M%C3%B9a_xu%C3%A2n_%E1%BA%A2_R%E1%BA%ADp

⁸² Đọc thêm bài : Biểu tình tại Hồng Kông 2014. Trang Bách Khoa toàn thư mở. Link :

https://vi.wikipedia.org/wiki/Bi%E1%BB%83u_t%C3%ACnh_t%E1%BA%A1i_H%E1%BB%93ng_K%C3%B4ng_2014

⁸³ Đọc thêm bài : “Nhìn lại những cuộc biểu tình ‘chao đảo’ Hong Kong hai thập kỷ qua” của tác giả Thiên An. Nguồn : <https://baomoi.com/nhin-lai-nhung-cuoc-bieu-tinh-chao-dao-hong-kong-hai-thap-ky-qua/c/31159295.epi>

hai bài viết : 1) “Mạng xã hội : nhận diện và định hướng quản lý”⁸⁴ của PGS,TS Nguyễn Thế Kỷ - Ủy viên Trung ương Đảng, Tổng Giám đốc Đài Tiếng nói Việt Nam; 2) “Truyền thông xã hội đối với ổn định chính trị, xã hội ở Việt Nam”⁸⁵ của Võ Văn Thường, Ủy viên Bộ Chính trị, Bí thư Trung ương Đảng, Trưởng ban Tuyên giáo Trung ương.

Sở dĩ nhắc đến “sân chơi” đặc biệt của giới trẻ : “Bất tuân dân sự” và ảnh hưởng của “quyền lực thứ 5” (Kỹ thuật truyền thông - Mạng xã hội) là muốn nhắc đến chiều kích hiệp hành thông qua phương tiện truyền thông hiện đại. Vâng, nếu không có smartphone, iphone, ipad, internet, facebook, twitter, youtube, Google...thì làm sao các bạn trẻ làm nổi cuộc “cách mạng hoa lài” ở Ả Rập hay phong trào “Dù vàng”, “áo đen” trong trật tự, sạch sẽ...ở Hồng Kông ?

Ngày nay, quả thật, nói tới chiến lược hiệp hành trong mục vụ giới trẻ mà không “đá đến” “thế giới kỹ thuật số, mạng xã hội”...thì e rằng, chúng ta đã quá tụt hậu nếu không nói là “lạc dòng”, chẳng giống ai ! Dĩ nhiên cần phải “gạn đục khơi trong” và định hướng sử dụng; nhưng không phải vì thế mà coi “mạng xã hội là kẻ thù nguy hiểm” để cấm ngăn (như cái nhìn của Ban Tuyên Giáo Cộng sản)⁸⁶, hoặc chỉ nhìn khía cạnh tiêu cực để bài bác (giới trẻ lên mạng chỉ là để câu “like”, câu “view”, sống ảo...)⁸⁷ thì cũng không là giải pháp tối ưu.

Đức Giáo Hoàng Phanxicô trong tông huấn Christus Vivit đã dành nguyên 5 số (86-90) với chuyên mục “Thế giới kỹ thuật số” để nhắc lại các điểm nhấn của chuyên đề này trong “Văn kiện kết thúc THĐGM XV”⁸⁸

Từ cái nhìn về “sân chơi của thế giới”, chúng ta thử quan sát xem “thế giới đang làm gì cho giới trẻ” ?.

II. THẾ GIỚI ĐANG LÀM GÌ CHO GIỚI TRẺ

1. Viễn tượng giới trẻ của Liên Hiệp Quốc⁸⁹ :

a. Tầm nhìn tích cực và hy vọng :

⁸⁴ SĐD : “...Với bản chất “không biên giới”, bên cạnh lợi thế gần như vô biên, thì những mặt trái, mặt tiêu cực của Internet cũng đặt ra yêu cầu và thách thức không nhỏ cho công tác quản lý. Một số quốc gia đã dựng lên các “biên giới ảo” trên nền Internet để kiểm soát “lãnh thổ của mình”. Chính sách quản lý internet của Trung Quốc - nơi có trên 460 triệu người sử dụng, có thể là một sự tham khảo cần thiết. Nước này phát triển Internet, mạng xã hội, báo chí điện tử nội địa nhằm nâng cao đời sống tinh thần lành mạnh của người dân, chiếm lĩnh thị trường trong nước, tiến mạnh ra và cạnh tranh với bên ngoài. Họ chủ trương lập những “tường lửa”, thậm chí ngăn chặn toàn bộ các mạng xã hội bên ngoài nếu xét thấy nguy hại cho công chúng trong nước. Đài RFA (ngày 2/2/2011) viết: “Dù cấm cửa thế nào chăng nữa thì Trung Quốc sẽ không bao giờ đủ khả năng bịt miệng Facebook và Twitter cũng như các trang mạng xã hội khác. Trí thức Trung Quốc một lúc nào đó sẽ tập hợp lại với nhau qua đường kết nối đầy sức mạnh này”. Nguồn : <https://baoquocte.vn/mang-xa-hoi-nhan-dien-va-dinh-huong-quan-ly-74029.html>

⁸⁵ SĐD. Xin trích : “Nhìn lại các cuộc “cách mạng màu” hay các cuộc biểu tình bạo động mang hơi hướng của “cách mạng màu” được hiện đại hóa trong mấy thập niên gần đây, chúng ta dễ dàng nhận thấy rằng, chính truyền thông xã hội đã châm ngòi, thổi bùng bằng kích động, tổ chức và thông tin, khiến ban đầu là các phong trào đường phố, đi đến bạo động và hệ quả là sự suy yếu nhanh chóng của các chế độ như ở Đông Âu, Trung Đông, Bắc Phi, Mỹ Latinh (1). Truyền thông xã hội, tin giả đã trở thành từ khóa làm nhiều người liên tưởng tới những cuộc xuống đường bạo động khiến cả châu Âu và thế giới đứng ngòai không yên suốt thời gian qua. Ngay tại Mỹ, sau những cuộc biểu tình chiếm phố Wall (năm 2011), giới chính trị gia đã chỉ trích đích danh Facebook, Twitter là “công cụ của bạo loạn”. Báo chí phương Tây cũng đúc rút phương thức dùng truyền thông xã hội tạo nên những “đám đông” kích động, đó là: châm ngòi xuống đường; triệt để lợi dụng các sự cố, tai nạn, những cái chết để tạo cơ bạo loạn; sử dụng điện thoại di động, mạng xã hội để kích động và liên kết trong, ngoài.” (...).

Nguồn : trang mạng vietnamnet : <https://vietnamnet.vn/vn/tuanvietnam/truyen-thong-xa-hoi-doi-voi-on-dinh-chinh-tri-xa-hoi-o-viet-nam-541998.html>

⁸⁶ Xem các Ghi chú 27,28 bên trên.

⁸⁷ Huấn từ của Chủ chăn giáo phận trong cuộc gặp mặt Giới trẻ Phát Diệm lần thứ IV, 10/7/2019. Nguồn : https://www.facebook.com/groups/382375888496253/permalink/2484263468307474/?comment_id=2487925004607987&comment_tracking=%7B%22t%22%3A%22R%22%7D

⁸⁸ Văn kiện kết thúc : Chương II, Ba chiều kích quan trọng. Sự mới lạ của thế giới kỹ thuật số. Phạm Xuân Khôi chuyển dịch. Nguồn : <http://www.giaoly.org/vn/tlktthdgt/>

⁸⁹ Chủ thích riêng : Ngày 24/9/2018, tại khóa họp 73 của Đại hội đồng Liên Hợp Quốc (LHQ), Tổng Thư ký LHQ Antonio Guterres phát động một chiến lược đối tác mới với chủ đề “**Tuổi trẻ 2030- Youth 2030**” nhằm góp phần biến những ý tưởng của thanh niên hành động thực tiễn trong cuộc sống.

Không phải chỉ có Giáo Hội Công Giáo mới lo cho giới trẻ thôi đâu ! Cả thế giới cũng đang dành ưu tiên hàng đầu đó. Bởi vì, nói cho cùng, giới trẻ Công Giáo chúng ta chỉ chiếm một phần nhỏ trong số 1 tỷ 800 trăm triệu bạn trẻ của cả thế giới, theo như phân tích và đánh giá của tổ chức Liên Hiệp Quốc :

“Thế giới ngày nay là nơi có thế hệ thanh niên lớn nhất trong lịch sử, 1,8 tỷ người. Gần 90 phần trăm trong số họ sống ở các nước đang phát triển, nơi họ chiếm một tỷ lệ lớn trong dân số.”⁹⁰

Trước khi nhận diện các thách đố và khó khăn của giới trẻ ngày nay trên thế giới, Liên Hiệp Quốc đã có một cái nhìn đầy tích cực và hy vọng về giới trẻ như sau :

“Kết nối với nhau hơn bao giờ hết, những người trẻ tuổi muốn và đóng góp vào khả năng phục hồi của cộng đồng của họ, đề xuất các giải pháp sáng tạo, thúc đẩy tiến bộ xã hội và truyền cảm hứng cho sự thay đổi chính trị, trong bối cảnh đô thị cũng như nông thôn. Những người trẻ tuổi tạo thành một tài sản to lớn và thiết yếu đáng để đầu tư, mở ra cánh cửa cho một hiệu ứng số nhân vô song.”⁹¹

b. Lựa chọn hành động mang tính “hiệp hành” :

Cho dù không sử dụng các ngôn từ mang tính thần học (nhất là thần học Kitô giáo), nhưng Liên Hiệp Quốc, đại diện cho tiếng nói chung của cả loài người, đã có những lựa chọn hành động thăng tiến giới trẻ rất phù hợp với định hướng “hiệp hành” của Giáo Hội Công Giáo hôm nay :

“Liên Hợp Quốc hoàn toàn chấp nhận sự đa dạng trong mọi hình thức của người trẻ tuổi. Do đó, Liên Hợp Quốc tìm cách sử dụng và ủng hộ các phương pháp và cách tiếp cận phản ánh sự đa dạng này để mọi người trẻ có thể hội nhập, được trao quyền và phát triển đầy đủ. Liên Hợp Quốc công nhận những người trẻ tuổi phải là những người có thực quyền, để chính họ thăng tiến và làm triển nở tính minh bạch, tinh thần trách nhiệm và sự đáp ứng từ những người mang nghĩa vụ đối với người trẻ. Chiến lược này sử dụng cách tiếp cận tế nhị mang tính đáp ứng dựa trên quyền con người, chuyển đổi giới tính.”⁹²

c. Người trẻ phải là chủ động :

“Người trẻ được trao quyền, phát triển và hội nhập là tiêu đích và chính là phương thế để xây dựng một thế giới tốt đẹp hơn. LHQ nhìn nhận rằng sẽ không thể đạt được sứ mệnh của mình nếu không hợp tác với những người trẻ và bảo đảm rằng họ không chỉ được nghe mà còn được hiểu, không chỉ tham gia mà còn được trao quyền; và vì thế, LHQ không chỉ hỗ trợ mà phải dẫn đầu các nỗ lực và quy trình toàn cầu. Người trẻ phải được coi là đối tác chính thức trong hoạt động của Liên Hợp Quốc để xây dựng một thế giới tốt hơn cho tất cả mọi người, vì tất cả đều là thành viên hưởng lợi.”⁹³

d. Vai trò của Liên Hiệp quốc :

Thông qua Chiến lược Thanh niên, LHQ tìm cách trở thành một Nhà lãnh đạo điển hình, Người tiên phong về Kiến thức và Đổi mới, Người xúc tác Giải pháp và Đầu tư, và Người lãnh đạo Trách nhiệm, bằng cách hội tụ các cam kết và các hành động được lựa chọn cẩn thận mang lại sự sống cho mỗi người.”⁹⁴

Dĩ nhiên, Liên Hiệp Quốc cũng đưa ra những “ưu tiên hành động” như những đề xuất khả thi cho thế giới. (Chúng ta có thể tham khảo các chuyên đề này trong những đề tài liên quan).

⁹⁰ YOUTH 2030 - WORKING WITH AND FOR YOUNG PEOPLE. UNITED NATIONS YOUTH STRATEGY (GIỚI TRẺ VỚI TẦM NHÌN ĐẾN NĂM 2030 - LÀM VIỆC VỚI VÀ CHO NGƯỜI TRẺ - CHIẾN LƯỢC GIỚI TRẺ CỦA LIÊN HIỆP QUỐC). Phần 1 : Bối cảnh. Nguồn : https://www.un.org/youthenvoy/wp-content/uploads/2018/09/18-00080_UN-Youth-Strategy_Web.pdf

⁹¹ Ibid.

⁹² Ibid. Phần 2 : Vai trò của Liên Hiệp Quốc.

⁹³ Phần 5 : Tăng cường nền tảng cho một LHQ nhằm phục vụ người trẻ.

⁹⁴ Ibid.

2. Các tôn giáo và giới trẻ :

a. Hồi Giáo và sự vận dụng giáo dục học đường, phương tiện truyền thông :

Không thể nắm bắt hết “thế giới Hồi Giáo”, chỉ xin đan xử một cái nhìn về Hồi Giáo tại Indonesia :

“Truyền giảng trong trường học chỉ là một phương tiện mà các những học giả bảo thủ cố gắng truyền bá ý tưởng độc lập của họ cho những người ủng hộ tiềm năng. Các nhóm Hồi giáo khác nhau có kết nối với các phong trào Tarbiyah, HTI và Jama'ah Tabligh cũng tích cực trong việc tài trợ các hình thức giảng đạo mới, từ các hoạt động giảng đạo Thứ sáu ở các cơ quan, công ty và trung tâm mua sắm lớn (Tempo 2017, trang. 64-65). Internet và các trang truyền thông xã hội đã trở thành phương tiện mới của các nhóm bảo thủ trong việc truyền bá thông điệp của họ trong suốt thập kỷ qua; và do đó, thông qua internet, các trang Arramah.com, VOAIslam.com, và nhiều trang khác đang trở nên phổ biến trong mắt những người dùng internet tìm kiếm nội dung tôn giáo. Các trang web này cung cấp cách diễn giải Hồi giáo theo nghĩa đen và chính thống; cách diễn giải đó được các nhà truyền đạo Hồi giáo chuyên về giảng đạo trực tuyến như ustadz Khalid Basalamah trình bày rõ ràng và đơn giản – thường là dưới hai hoặc ba phút. ...”⁹⁵

b. Phật giáo và giới trẻ hiện nay :

“Hiện nay, có rất nhiều câu lạc bộ Nhân Sinh khắp cả nước là nơi huấn tập những bạn sinh viên trẻ để hướng dẫn họ thực hành những việc làm thiện có ý nghĩa cho cuộc sống. Có thể kể đến như Câu Lạc Bộ Nhân Sinh, Câu Lạc Bộ Trái Tim Đỏ, Câu Lạc Bộ Hoa Tạng, ... Tại đây, các bạn trẻ được các thầy dạy về cách sống ở đời trên tinh thần Phật Giáo, biết yêu thương, biết san sẻ niềm vui nỗi buồn cho những người bất hạnh, biết hiếu thảo với cha mẹ, biết tri ơn những bậc sinh thành, thầy cô, biết tiết kiệm và loại bỏ đi sự tham lam, cố chấp, tranh đấu mà người đời thường bị vô minh chi phối. Những công tác xã hội như phát quà cho người nghèo, nấu cơm từ thiện, hiến máu nhân đạo,... được các bạn hưởng ứng nhiệt liệt bởi sau những việc làm đó, bạn trẻ sẽ tìm được niềm vui thiết thực trong cuộc sống khi biết sẻ chia, biết cho đi.

Không những thế, các bạn trong câu lạc bộ còn được thực tập các phương pháp thiền, phương pháp tu xả bỏ để tìm lại giây phút an lạc, tự tại trong đời sống, rũ bỏ những tham chấp luôn mắc phải trong cuộc sống hằng ngày. Từ đó, các bạn luôn sống trên tinh thần Chánh Pháp, tạo niềm hạnh phúc cho mình và cho mọi người xung quanh, tự nhận thức được những điều xấu nên tránh và những việc thiện nên làm.

Để bạn trẻ dễ dàng tiếp cận với giáo lý của Phật Đà, ngoài các câu lạc bộ Nhân Sinh còn có hình thức sinh hoạt gia đình Phật Tử ở mỗi chùa. Nơi đây tập hợp những bạn nhỏ, thiếu nhi và học sinh, sinh viên để có cơ hội được quý thầy dạy bảo về những bài học quý giá về đạo đức sớm hơn. Đồng thời, những khóa tu mùa hè, khóa tu một tuần thường xuyên tổ chức ở chùa Hoàng Pháp, tu viện Tường Vân,... luôn thu hút sự tham gia của các bạn trẻ từ nhiều nơi. Việc giáo dục đạo đức và cách sống thông qua giáo lý của Đức Phật cũng được sự ủng hộ từ phía gia đình của các bạn trẻ. Họ tin tưởng vào những giá trị đẹp nhất, văn hóa và thuần khiết nhất của đạo Phật sẽ giúp con em họ trở thành một đứa con ngoan trong gia đình và một công dân tốt trong xã hội.”⁹⁶

c. Hội Thánh Tin Lành và giới trẻ hiện nay :

Có lẽ những nhận xét, đánh giá và đề xuất kế hoạch thăng tiến giới thiếu niên sau đây rất phù hợp với mục vụ giới trẻ của Công Giáo. Xin trích tóm tắt các đề mục :

I. Thực trạng của tuổi thiếu niên hiện nay

⁹⁵ ALEXANDER R. ARIFANTO : Hồi giáo dân sự, người đi đâu? Giải thích Phong trào Hồi giáo đang lên cao ở Indonesia giai đoạn sau Cải cách. Nguồn : <https://kyotoreview.org/issue-24/rising-islamism-in-post-reformasi-indonesia-vi/>

⁹⁶ CHÂU THANH THUYỀN. Ban Biên tập Blog Phật giáo. Bài viết : ĐẠO PHẬT VÀ GIỚI TRẺ NGÀY NAY. Nguồn : <https://blogphatgiaio.com/chuyen-doi/dao-phat-va-gioi-tre-ngay-nay/>

Ít biết về Lời Chúa
Thích tò mò bói khoa
Ảnh hưởng trào lưu LGBT97
Bỏ bê việc nhóm lại
Nghiện internet
Chưa được trang bị kỹ năng sống
Thiếu lễ phép.

II. Cách giúp đỡ các em

Hiểu tâm lý các em.
Giúp thiếu niên nhận biết Chúa cách cá nhân.
Tạo cơ hội cho các em hầu việc Chúa:
Chọn người có tâm tình với lứa tuổi thiếu niên để hướng dẫn.
Dạy về vấn đề tính dục, tiền hôn nhân
Tổ chức các khóa học về giáo dục tâm lý
Dạy cho các em tính tự lập

(Xem đầy đủ nơi đây)⁹⁸

d. Chính sách giới trẻ của Nhà nước Việt Nam hiện nay :

“Năm giới trẻ” không chỉ là chủ trương lớn mà còn rất xuyên suốt của Đảng Cộng Sản Việt nam nói riêng và Cộng sản quốc tế nói chung. Bởi vì, theo họ, đây chính là lực lượng nòng cốt quyết định sức mạnh và sự vững bền của hệ thống chính trị “chuyên chính” (Xin xem).⁹⁹

PHẦN 3 : TRÊN CÔNG TRƯỜNG GIÁO HỘI HÔM NAY

(Hội Thánh hôm nay và những ứng dụng hiệp hành trong mục vụ giới trẻ)

Không thể nào khai triển định hướng “hiệp hành” trong chương trình mục vụ giới trẻ mà lại không đếm xỉa gì đến bao nhiêu hoạt động nhộn nhịp, sinh động của giới trẻ Công Giáo năm châu cũng như tại mảnh đất Việt Nam thân yêu của chúng ta.

Trong giới hạn của đề tài cho phép, chỉ xin lướt qua những hoạt động mang tính cách tiêu biểu và với viễn tượng “hiệp hành”, để có thể qua đó, rút tỉa được phần nào những hành trang và kinh nghiệm cho mục vụ giới trẻ hôm nay.

I. THÁNH GIÁO HOÀNG GIOAN-PHAOLÔ II VÀ ĐẠI HỘI GIỚI TRẺ THẾ GIỚI.

Nói đến “Giới trẻ” không thể không nhắc đến Đức Thánh Giáo Hoàng Gioan-Phaolô II, người được mệnh danh là “GIÁO HOÀNG CỦA NGƯỜI TRẺ”¹⁰⁰; và một trong những “di sản mục vụ giới trẻ” quan trọng nhất mà ngài đã để lại cho Hội Thánh đó chính là sinh hoạt ĐẠI HỘI GIỚI TRẺ THẾ GIỚI (Journée mondiale de la Jeunesse - tiếng Pháp, viết tắt: JMJ; World Youth Day - tiếng Anh, viết tắt: WYD). (Xin xem đầy đủ nơi bài viết : LỊCH SỬ CÁC NGÀY QUỐC TẾ GIỚI TRẺ của tác giả Bình Hoà)¹⁰¹

⁹⁷ LGBT (tên viết tắt của cộng đồng những người đồng tính luyến ái nữ –Lesbian, đồng tính luyến ái nam –Gay, song tính luyến ái –Bisexual và hoán tính hay còn gọi là người chuyển giới –Transgender)

⁹⁸ Phạm Như Ý. THỰC TRẠNG CỦA TUỔI THIẾU NIÊN VÀ CÁCH GIÚP ĐỠ. Nguồn : Trang mạng Hội Thánh Tin Lành. Tổng liên hội. Đường dẫn : <https://htlvn.org/thuc-trang-cua-tuoi-thieu-nien-va-cach-giup-do.html>

⁹⁹ Tạp chí xây dựng Đảng. Nguồn : <http://tulieuvankien.dangcongsan.vn/van-kien-tu-lieu-ve-dang/gioi-thieu-van-kien-dang/tang-cuong-su-lanh-dao-cua-dang-doi-voi-cong-tac-thanh-nien-thoi-ky-day-manh-cong-nghiep-hoa-hien-dai-hoa-937>

¹⁰⁰ Lm. Đa Minh Trần Ngọc Đăng : Gioan Phaolô II : Vị Giáo Hoàng của những kỷ lục. Nguồn : Trang mạng Giáo phận Bùi Chu. Link : <http://gpbuichu.org/news/TU-LIEU/gioan-phaolo-ii-vi-giao-hoang-cua-nhung-ky-luc-7929.html>

¹⁰¹ SDD. LỊCH SỬ CÁC NGÀY QUỐC TẾ GIỚI TRẺ. Nguồn : Trang Trung tâm học vấn Đa Minh :

<https://catechesis.net/lich-su-cac-ngay-quoc-te-gioi-tre/>

1. Những cuộc lễ Hiện xuống mới và “dấu chỉ hiệp hành” vĩ đại:

Biểu tượng chính cho Đại Hội giới trẻ của Hội Thánh cấp quốc tế và tại mỗi giáo phận vào dịp Lễ Lá được bắt đầu từ năm 1985, năm Liên Hiệp Quốc tuyên bố là “Năm Giới Trẻ”, đó chính là cây Thánh Giá (3,80 mét chiều dài và 1,75 mét chiều ngang) do Đức Gioan-Phaolô II trao cho các bạn trẻ với những lời nhắn nhủ : “Các bạn hãy mang cây Thánh giá khắp thế giới như dấu hiệu của tình yêu của Chúa Giêsu dành cho nhân loại, và các bạn hãy loan báo cho tất cả mọi người rằng chỉ có sự cứu độ nơi Chúa Giêsu chịu chết và phục sinh”¹⁰²

Và kể từ đó, cứ 3 hoặc 2 năm, thế giới Công Giáo khắp năm châu lại chứng kiến một “Lễ Chúa Thánh Thần Hiện xuống mới” với cuộc tập họp có khi lên tới 4, 5 triệu bạn trẻ chung quanh vị Mục tử tối cao của Giáo Hội hoàn vũ, một dấu chỉ “hiệp hành” vĩ đại của Hội Thánh Chúa Kitô như nhận xét sau :

“JMJ cũng là một dấu chỉ của sự hiệp thông Giáo hội : các bạn trẻ thuộc nhiều nhóm, hiệp hội, phong trào khác nhau đã quây quần chung quanh Đức Giáo Hoàng và các giám mục. JMJ là một cuộc lễ hành theo nghĩa tâm linh cũng như theo nghĩa thực tế. Nó có thể trở thành “khuôn mẫu” cho các chương trình mục vụ giới trẻ tại các giáo phận và giáo xứ.”¹⁰³

2. Để “sứ điệp giới trẻ” đi hoài theo năm tháng:

Chúng ta đừng quên, cho đến lần đại hội giới trẻ lần thứ 34 vừa qua (cấp quốc tế tại Panama - 22-27/1/2019), mỗi một Đại hội đều có một sứ điệp dành cho người trẻ tập trung vào một câu Lời Chúa làm chủ đề. Ước gì trong những năm Giáo Hội tại Việt Nam đặt trọng tâm vào “mục vụ giới trẻ” này, chúng ta, đặc biệt các bạn trẻ, cùng ôn lại để tiếp tục sống những lời giáo huấn tuyệt vời đó. (Xem đầy đủ các chủ đề của 34 lần Đại Hội giới trẻ quốc tế và địa phương nơi đây)¹⁰⁴

II. GIỚI TRẺ TẠI Á CHÂU – VIỆT NAM VÀ VIỄN TƯỞNG “HIỆP HÀNH”.

1. Định hướng của Liên Hội Đồng Giám Mục Á Châu.

a. Nhấn mạnh chiều kích “Hiệp Thông” trong đời sống chứng tá và sứ vụ loan báo Tin Mừng :

Tông huấn Giáo Hội tại Á Châu (Ecclesia in Asia) đã dành trọn Chương V để khai triển chiều kích “Hiệp thông và đối thoại”, như phương thế nền tảng cho công cuộc làm chứng và loan báo Tin Mừng tại Á Châu :

“Quả thực, việc phục vụ hiệp thông của Giáo Hội là việc làm đặc biệt thích đáng tại Á Châu, nơi có nhiều căng thẳng, chia rẽ và xung đột, do những khác biệt chủng tộc, xã hội, văn hoá, ngôn ngữ, kinh tế và tôn giáo. Chính trong bối cảnh này mà các Giáo Hội địa phương tại Á Châu, cùng hiệp thông với Đấng kế vị thánh Phêrô, cần cố võ một sự hiệp thông lòng trí sâu xa hơn, bằng cách cộng tác chặt chẽ với nhau. Mỗi liên hệ với những Giáo Hội và các cộng đồng Giáo Hội Kitô khác, và với những người theo các tôn giáo khác cũng rất quan trọng với việc rao giảng Tin Mừng.”¹⁰⁵

b. Nhấn mạnh chiều kích “hiệp hành” qua việc “tham gia” của người trẻ :

“Trong việc huấn luyện Kitô hữu cho giới trẻ tại Á Châu, phải nhìn nhận rằng giới trẻ không những là đối tượng của việc chăm sóc mục vụ của Giáo Hội, mà còn là “những tác nhân và cộng tác viên trong sứ mệnh của Giáo Hội qua các việc tông đồ đa dạng của Giáo Hội nhằm yêu thương và phục vụ”. Do đó, trong các giáo xứ và giáo phận, người trẻ và phụ nữ phải được mời gọi tham gia vào việc tổ chức các hoạt động có liên can tới họ. Sự tươi trẻ và lòng hăng

¹⁰² Ibid.

¹⁰³ Ibid.

¹⁰⁴ Ibid. LỊCH SỬ CÁC NGÀY QUỐC TẾ GIỚI TRẺ. Tác giả Bình Hoà : Nguồn : Trang Trung tâm học vấn Đa Minh : <https://catechesis.net/lich-su-cac-ngay-quoc-te-gioi-tre/>

¹⁰⁵ ĐGH Gioan-Phaolô II, Tông huấn GIÁO HỘI TẠI Á CHÂU (ECCLESIA IN ASIA). Số 24

say, tinh thần liên đới và niềm hy vọng của họ, có thể biến họ thành những người kiến tạo hoà bình trong một thế giới chia rẽ; và, trên phương diện này, điều đáng khích lệ là thấy giới trẻ dần thân vào những chương trình trao đổi giữa các Giáo Hội địa phương và những quốc gia tại Á Châu và bất cứ nơi nào đang cố võ sự đối thoại liên tôn và liên văn hoá.”¹⁰⁶

c. Các sinh hoạt giới trẻ mang tính “hiệp hành” :

Để cụ thể hoá đường hướng mục vụ trên và khai triển các hướng đi của Hội Thánh hoàn vũ trong chương trình mục vụ giới trẻ, các Giáo Hội tại Á Châu cũng đã thực hiện những cuộc Đại Hội Giới trẻ Á Châu (Asian Youth Day – AYD)¹⁰⁷, ít nhất đã tổ chức được 7 lần. Đan xen với sinh hoạt đặc biệt này, cũng có những sinh hoạt dành cho giới trẻ như “Đại hội giới trẻ Genfest tại Manila” (2018) của phong trào Folkolare hoặc “Hành hương quốc tế Taizé Hồng Kông (2018)...

2. Giới trẻ tại Giáo Hội Việt Nam.

a. Kêu gọi và hướng đến giới trẻ sống chiều kích “hiệp thông” :

“Theo gương Chúa Giêsu, Đấng luôn ưu ái những người trẻ, Giáo Hội hoàn vũ đang nỗ lực mời gọi người trẻ cộng tác và tham gia vào đời sống cộng đồng Dân Chúa. Tại Việt Nam, Giáo Hội nên nghiên cứu và mạnh dạn tổ chức những cử hành phụng tự thích hợp, khuyến khích giới trẻ tham gia vào các hội đoàn và những sinh hoạt cộng đồng, để ngày càng có thêm nhiều người trẻ quảng đại và can đảm, sống đức tin cách sinh động và trưởng thành. Công việc mục vụ đó cần được chuẩn bị chu đáo bằng việc giáo dục đức tin và nhân bản cho thiếu nhi. Nhờ đời sống thiêng liêng vững mạnh, giới trẻ Công Giáo sẽ góp phần tích cực và bền vững vào việc lành mạnh hóa xã hội hay dần thân truyền giáo tại những nơi xa xôi.”¹⁰⁸

b. Đại Hội giới trẻ cấp Giáo tỉnh, liên Giáo phận và Giáo phận.

Để “hoà nhịp bước” (hiệp hành) với sinh hoạt giới trẻ thế giới, các nước Á châu, Giáo Hội tại Việt nam cũng đã có những nỗ lực cụ thể “chăm lo đời sống đức tin cho giới trẻ” thông qua các loại hình “Đại Hội” từ cấp Giáo tỉnh, liên Giáo phận đến Giáo phận, hoặc tại các đơn vị mục vụ địa phương (Giáo hạt, Giáo xứ...).

Riêng tại Giáo tỉnh Hà Nội, từ năm 2002 đến 2019, đã liên lạc tổ chức được 17 lần Đại Hội, quy tụ hàng ngàn bạn trẻ từ 10 Giáo phận thuộc khu vực phía bắc (Giáo tỉnh Hà Nội).

3. Các sinh hoạt mang tính “hiệp hành” tại Giáo phận Qui Nhơn.

a. Tổ chức điều hành mục vụ :

Để chăm sóc đời sống đức tin cho Dân Chúa càng ngày càng hiệu quả và sinh động hơn, cũng như để đẩy mạnh công cuộc loan báo Tin Mừng trong giáo phận vừa năng động, vừa mang tính “hiệp hành”, Giáo phận đã hình thành hai Tổ chức điều hành mục vụ mà Công Đồng Vatican II đã từng đề nghị và được quy định bởi Giáo luật : HỘI ĐỒNG LINH MỤC VÀ HỘI ĐỒNG MỤC VỤ. Kể từ khi được thành lập và kiện toàn (2017), hai tổ chức này đã hoạt động thường kỳ hàng năm và mang lại những kết quả nhất định, trong đó có sinh hoạt mục vụ hướng đến giới trẻ.

b. Các loại hình mục vụ cần áp dụng “nguyên tắc hiệp hành”:

Theo tinh thần của Đức Giáo Hoàng Phanxicô trong tông huấn Christus Vivit “MỘT MỤC VỤ MANG TÍNH HIỆP HÀNH”, cần vận dụng “nguyên tắc vàng” này trong các loại hình mục vụ sau đây :

- Chương trình hoạt động cụ thể cho các Liên ban mục vụ cấp giáo phận, giáo hạt.

¹⁰⁶ Ibid. Số 47.

¹⁰⁷ Xem trang Wikipedia : https://en.wikipedia.org/wiki/Asian_Youth_Day

¹⁰⁸ HĐGMVN, Thư Chung Hậu Đại Hội Dân Chúa 2010 – “Cùng nhau bồi đắp nền văn minh tình thương và sự sống”. Số 29.

- Đào tạo nhân sự và hướng dẫn hoạt động cho các Hội Đồng Giáo xứ.
- Đồng hành, phối hợp, đào tạo và hướng dẫn công tác tông đồ cho các hội đoàn (Legio, Hiệp hội MTGTT, Ca đoàn, Giáo lý viên, TNTT...)
- Tạo môi trường sinh hoạt tông đồ mang tính hiệp hành cho các tu sĩ, chủng sinh, các giới (đặc biệt sinh viên học sinh, giới trí thức, văn hoá, nhà giáo, y bác sĩ, doanh nghiệp...)
- Vận dụng các “nhân tố lịch sử-văn hoá” mang tính “đặc trưng” của giáo phận để đẩy mạnh công cuộc Tân Phúc Âm hoá trên nền tảng “hiệp hành” (Lịch sử 400 năm Nước Mặn, Chữ Quốc ngữ, nhà in và các ấn phẩm Làng Sông...; các nhân vật : Đặng Đức Tuấn, Hàn Mặc Tử, Nguyễn Xuân Văn...)
- Tạo các “sân chơi thích hợp” (âm nhạc, thể thao...) và vận dụng kỹ thuật truyền thông hiện đại (kỹ thuật số, mạng xã hội...) để kết nối và định hướng cho giới trẻ.

KẾT LUẬN
CÙNG RA KHƠI TRÊN MỘT CHIẾC THUYỀN :
“Chúng tôi cùng đi với anh” (Ga 21,3)

Đã nói tới “hiệp hành” thì không thể nói ngắn và đứt đoạn, vì “đi chung” và “chỉ trên một con đường” cho tới đích, chắc chắn phải “dài đường”.

Quả thật câu chuyện “hiệp hành” là “câu chuyện dài” của lịch sử “lữ hành” của Giáo Hội muôn nơi muôn thuở, ít ra, là câu chuyện đã diễn ra như một “xuất phát điểm” sau ngày Chúa Phục Sinh tại bờ biển Ti-bê-ri-a của hai ngàn năm trước :

Ông Si-mon Phê-rô nói với các ông : “Tôi đi đánh cá đây.” Các ông đáp : “Chúng tôi cùng đi với anh.” Rồi mọi người ra đi, lên thuyền...” (Ga 21,3).

Trên “con thuyền của Thánh Phê-rô” hôm nay, mọi người chúng ta, không trừ ai, đều được gọi mời “cùng đi với nhau và với Thánh Phê-rô”. Dĩ nhiên, đó mới chỉ là công việc khởi đầu, nhưng là bước căn bản, để “tắm lưới Nước Trời” được buông trên biển đời dương thế; nếu không có sự “hiệp hành” này, thì “người khách lạ đứng trên bờ” có đợi chờ thâu đêm suốt sáng cũng chẳng có “cơ hội” để thể hiện quyền năng “cứ thả lưới xuống bên phải mạn thuyền đi, sẽ bắt được cá” (Ga 21,6).

Vì thế cho nên, như câu ngạn ngữ từ ngàn xưa của các dân tộc Phi Châu mà Đức Phanxicô đã lấy lại để ân cần nhắc nhở các bạn trẻ trong tông huấn *Christus Vivit* : “Nếu bạn muốn đi nhanh, hãy đi một mình. Nếu bạn muốn đi xa, hãy đi với những người khác”¹⁰⁹, công cuộc tông đồ cho người trẻ hôm nay nói riêng, hay cuộc sống và sứ vụ của Hội Thánh nói chung, phải mang tính “hiệp hành”. Bởi vì, đúng như cách định nghĩa của Thánh Giáo phụ Gioan Kim Khẩu: “HIỆP HÀNH (SUNODOS) CHÍNH LÀ DANH HIỆU ĐẶC TRƯNG CỦA HỘI THÁNH”.¹¹⁰

Lm. Giuse Trương Đình Hiền

¹⁰⁹ SĐD (CV) số 167, tr. 106.

¹¹⁰ ỦY BAN THẦN HỌC QUỐC TẾ (*INTERNATIONAL THEOLOGICAL COMMISSION*), TÍNH HIỆP HÀNH TRONG ĐỜI SỐNG VÀ SỨ VỤ CỦA HỘI THÁNH (*SYNODALITY IN THE LIFE AND MISSION OF THE CHURCH*), 2018. Số 3.

